

TECHNISCHE RAPPORTAGE

METING VVE 2019

Utrecht, februari 2020

INHOUD

1	Inleiding 3
2	Dataverzameling 4
2.1	Steekproef 4
2.1.1	Steekproefomvang 4
2.1.2	Representativiteitsanalyse 5
2.1.3	Overige kenmerken van de steekproef 6
2.2	Instrumenten om zicht te krijgen op vve kwaliteit 7
2.2.1	Kwaliteitsaspecten 7
2.2.2	Onderzoekskader 14
2.3	Vragenlijsten 15
2.3.1	Vragenlijst locatieleiding voorschool 16
2.3.2	Vragenlijst schoolleider vroegscholen 20
3	Analyses beantwoording onderzoeksvragen 24
3.1.1	Constructie Kwaliteitsmaat 24
3.1.2	Berekenen van de kwaliteitsmaat 27
3.1.3	Betrouwbaarheid en validiteit van de kwaliteitsmaat 28
3.2	Predictor selectie 30
3.3	Regressiemodel 31
3.3.1	Regressiemodel op nauwe kwaliteitsdefinitie 35
4	Bijlage 1 37
4.1	Vragenlijst locatieleiding voorschool 37
4.2	Vragenlijst schoolleider vroegschool 44

1 Inleiding

In 2019 heeft de Inspectie van het Onderwijs (verder: inspectie) in opdracht van het ministerie van OCW een meting uitgevoerd naar de kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie in Nederland. De aanleiding voor deze meting is de structurele investering van 170 miljoen euro in voorschoolse educatie door OCW (kamerbrief 'Investeren in kansen' d.d. 31 januari 2018). Door de huidige manier van toezicht (signaalgestuurd op de voorscholen en niet structureel op de vroegscholen) ontbreekt een actueel beeld van de kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie in Nederland. Daarom heeft OCW aan de inspectie gevraagd om een steekproefonderzoek uit te voeren naar de kwaliteit van voorschoolse educatie in Nederland. Daarnaast is de inspectie gevraagd een beeld te schetsen van de kwaliteit van de vroegschoolse educatie.

Dit is dan ook de eerste vraag voor dit onderzoek:

Wat is de kwaliteit van de voor- en de vroegschoolse educatie in 2019 in Nederland?

De tweede vraag die we in het onderzoek beantwoorden is:

Hoe groot zijn de kwaliteitsverschillen tussen locaties en kunnen we deze verklaren aan de hand van specifieke kenmerken van vve?

Om deze vragen te kunnen beantwoorden heeft de inspectie een steekproefonderzoek uitgevoerd op 243 voorscholen en 72 vroegscholen. Daarbij is er gebruik gemaakt van verschillende instrumenten om de kwaliteit in beeld te brengen en om achtergrondgegevens te verzamelen. Zo is de kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie gemeten aan de hand van een set kwaliteitsaspecten die een bewezen positief effect hebben op de ontwikkeling van kinderen. We baseren ons hiervoor op een (internationaal) onderzoek (zie de review in bijlage III van het eindrapport) naar de effecten van voor- en vroegschoolse educatie op de ontwikkeling van het jonge kind. VVE kwaliteit is ook gemeten met het Onderzoekskader 2017 primair onderwijs en voorschoolse educatie (zie daarin de verwijzingen naar de standaarden en de wetsartikelen). Tot slot zijn vragenlijsten voorgelegd aan locatieleiding van voorscholen en schoolleiders op vroegscholen, met het doel meer inzicht te krijgen in achtergrondkenmerken van voor- en vroegscholen die mogelijk verband houden met hun kwaliteit.

In dit technische rapport verantwoorden we de wijze waarop gegevens verzameld zijn en de data geanalyseerd zijn. In het eerste deel (hoofdstuk 2) van het rapport wordt een beschrijving gegeven van de samenstelling en representativiteit van de onderzoeksgroep. Daarna wordt ingegaan op gegevens die verzameld zijn met hierboven beschreven instrumenten. In het tweede deel (hoofdstuk 3) van het rapport verantwoorden we de wijze waarop we tot de antwoorden op de onderzoeksvragen zijn gekomen.

2 Dataverzameling

2.1 Steekproef

2.1.1 Steekproefomvang

De steekproefomvang bepaalt de betrouwbaarheid van de onderzoeksresultaten. De betrouwbaarheid is de kans dat het onderzoek bij herhaling dezelfde resultaten oplevert. Bij een betrouwbaarheidspercentage van 95%, is er 95% kans dat bij herhaling de resultaten hetzelfde zullen zijn met andere locaties binnen de steekproef. Afhankelijk van het soort onderzoek wordt een betrouwbaarheid van 95% of 99% aangehouden.

In het huidige onderzoek is de steekproefomvang vooraf vastgesteld op 250 voorscholen. Dit aantal is voldoende om een betrouwbaar beeld te krijgen van voorschoolse educatie bij een betrouwbaarheidspercentage van 95% en een foutmarge van 6%. De foutmarge is het waardebereik boven en onder de feitelijke resultaten, waarbinnen werkelijke (populatie)gegevens volgens gegeven betrouwbaarheidspercentage vallen. Bijvoorbeeld, als 60% van de voorscholen uit de steekproef 'ja' antwoordt bij een foutmarge van 6%, betekent dit dat we met een zekerheid van 95% weten dat tussen de 54% en 66% van de voorscholen in de gehele populatie van mening is dat het antwoord 'ja' is.

Naast 250 voorscholen, zijn er 75 vroegscholen meegenomen in het onderzoek. Op het moment van steekproeftrekking is gebruik gemaakt van data uit oktober 2017. Toen bestond de doelpopulatie uit 690 vroegscholen¹. Vroegscholen zijn hier gedefinieerd als scholen met ten minste 20% gewichtenkleuters. Een steekproefgrootte van 75 levert bij een betrouwbaarheidspercentage van 95% een foutmarge van 11% op. Als 60% van de bevraagde vroegscholen uit de steekproef dus 'ja' antwoordt, betekent dit dus dat we met een zekerheid van 95% kunnen stellen dat tussen de 49% en 71% van de vroegscholen in de gehele populatie van mening is dat het antwoord 'ja' is.

Eind 2018 is de steekproef getrokken voor de Meting vve 2019. Het uitgangspunt was om een representatieve groep voor- en vroegscholen uit te nodigen voor het onderzoek. Ten behoeve van de representativiteit van de onderzoeksgroep is voor de voorscholen een drievoudige stratificatie en voor de vroegscholen een tweevoudige stratificatie gebruikt.

Voor de voorscholen is er naar regio (Noord, Oost, Zuid, West), naar gemeenteclustering (G86, G37 en Overig) en naar locatiegrootte (in aantal kindplaatsen volgens LRK) gestratificeerd. Stratificatie naar regio en gemeenteclustering was expliciet; aparte steekproeven zijn getrokken voor elk van de drie gemeenteclusters binnen elk van de vier regio's. Stratificatie naar locatiegrootte was impliciet. Binnen elk cluster en elke regio zijn locaties op basis van hun grootte geordend van klein naar groot. Vervolgens is vanaf een willekeurig beginpunt in deze lijst elke zoveelste locatie in de steekproef opgenomen. Op deze manier is ervoor gezorgd dat geselecteerde locaties ook qua grootte zo representatief mogelijk zouden moeten zijn voor de gehele populatie van voorscholen.

¹ Van deze doelpopulatie zijn uitgesloten: eenpitters, internationale scholen, tijdelijke scholen, scholen in het buitenland (bijv. op Aruba).

In de selectie van vroegscholen is een tweevoudige stratificatie gebruikt, naar regio (expliciet) en naar locatiegrootte (in aantal kleuters; impliciet).

Met het oog op mogelijke uitval is er voor elke voorschool een tweede en derde locatie geselecteerd die qua gemeenteclassering regio en grootte matchte met de eerste locatie. In totaal zijn dus drie steekproeftranches getrokken. Voor de vroegscholen was dit om praktische redenen niet mogelijk. Daar is één steekproeftranche getrokken van in totaal 90 scholen, met daarbinnen 15 reservescholen. Tabel 1.1 geeft aan uit welke steekproeftranche de voorscholen uit dit onderzoek afkomstig zijn.

Tabel 2.1.1 Selectie van voorscholen naar steekproeftranche

Locatietype	Tranche 1	Tranche 2	Tranche 3 ²
Voorscholen	167	50	24

De uiteindelijke onderzoekselectie bestond uit 248 voorscholen en 73 vroegscholen. Van deze selectie zijn op 243 voorscholen en 72 vroegscholen de onderzoeken ook daadwerkelijk uitgevoerd (foutmarges zijn - bij een betrouwbaarheidspercentage van 95% - respectievelijk 6% en 11%).

2.1.2

Representativiteitsanalyse

Voor de interpretatie van de onderzoeksresultaten is niet alleen de steekproefomvang van belang; het is ook belangrijk om te weten of de steekproef een goede afspiegeling vormt van de totale populatie met betrekking tot een aantal kenmerken die belangrijk worden geacht in relatie tot de kwaliteit van VVE. Alleen als dat het geval is, zijn conclusies (optimaal) te generaliseren naar de populatie. In onderstaande tabel wordt de steekproef met de populatie vergeleken op regio, gemeenteclassering (alleen voorscholen) en locatiegrootte.

Tabel 2.1.2 Vergelijking tussen steekproef en populatie naar achtergrondkenmerken - voorscholen

		Steekproef (<i>n</i> = 243)		Populatie (<i>n</i> = 4562)	
		<i>n</i>	%	% ²	
Noord-Nederland	G37	9	3,7	3,7	
	G86	6	2,5	2,3	
	Overig	14	5,8	5,7	
Oost-Nederland	G37	18	7,4	7,1	
	G86	11	4,5	4,6	
	Overig	23	9,5	9,1	
West-Nederland	G37	58	23,9	22,3	
	G86	26	10,7	11,4	
	Overig	27	11,1	13,4	
Zuid-Nederland	G37	17	7,0	6,7	
	G86	13	5,3	5,2	
	Overig	21	8,6	8,7	
Locatiegrootte		M	SD	M	SD
		30,07	21,66	28,57	19,73

² 7 voorscholen uit het onderzoek waren niet afkomstig uit een van de drie steekproeftranches, maar zijn in overleg geselecteerd (bij ontbreken van doelgroepkinderen op locaties uit de steekproef).

We vinden geen afwijking van de populatie als het gaat om regio ($\chi^2 = 0.186$, $df = 3$, $p = .98$) en gemeenteclassering ($\chi^2 = 2.95$, $df = 2$, $p = 0,23$) en locatiegrootte ($t(4794) = 1,13$, $p = 0,26$).

Tabel 2.1.3 Vergelijking tussen steekproef en populatie naar achtergrondkenmerken - vroegscholen

	Steekproef (n=72)		Populatie (n = 690)	
	n	%	%	
Noord-Nederland	9	12,5	12,2	
Oost-Nederland	17	23,6	21,3	
West-Nederland	33	45,8	47,1	
Zuid-Nederland	13	18,1	19,4	
Locatiegrootte	M	SD	M	SD
	42,11	21,87	44,4	30,65

We vinden geen afwijking van de populatie als het gaat om regio ($\chi^2 = 0.252$, $df = 3$, $p = .97$) en locatiegrootte ($t(760) = 0,62$, $p = 0,54$).

2.1.3

Overige kenmerken van de steekproef

Tabel 2.1.4a1 geeft een overzicht van overige algemene achtergrondkenmerken van voorscholen uit de steekproef. Deze achtergrondkenmerken zijn gebruikt als controlevariabelen bij het modelleren van de kwaliteit van VVE op de locaties (zie par.3.3 regressiemodel).

Tabel 2.1.4a1 Algemene achtergrondkenmerken van voorscholen

	n	Min	Max	Gemiddelde	Std. Deviatie
Gemeente					
Budget per doelgroepkind 2018 ³	243	0	52.820,22	19.960,60	15.733,52
Inwonertal	243	11.328	854.047	166.927,96	249.636,40
Omgevingsadressendichtheid	243	210	6.020	2.037,91	1.662,59
Mate van stedelijkheid	243	1	5	2,66	1,31
Aantal inwoners per km ²	243	69	6.459	1.759,44	1.874,60
OAB budget 2018	243	0	56.412.000	8.406.802,47	17.563.951,40
Houder					
Houdergrootte	233	1	98	25,30	28,48
Rechtsvorm houder	n	%			
BV	78	33,8			
VOF	4	1,7			
Stichting	133	57,6			
Eenmanszaak	7	3,0			
Onbekend	9	3,9			

Basiskwaliteit voorscholen

De basiskwaliteit van de voorscholen is gedefinieerd als de proportie van het aantal basisvoorwaarden die 'ok' is bevonden ten opzichte van het totaal aantal beoordeelde basisvoorwaarden. Basisvoorwaarden die vanaf 1-8-2018 gelden, zijn niet meegenomen in de analyses, omdat deze slechts bij een deel van de voorscholen zijn beoordeeld. Tabel 2.1.4a2 beschrijft de basiskwaliteit van de voorscholen uit de steekproef. Zoals de tabel laat zien is er weinig variatie in de

³ Hier zijn OAB budgetten uit 2018 opgenomen. Een aantal gemeenten (n = 4) is in 2019 pas AOB budget gaan ontvangen.

proportiescores: veel van de voorscholen scoren een 1 en zijn dus op alle basisvoorwaarden in orde bevonden.

Tabel 2.1.4a2 Algemene achtergrondkenmerken van voorscholen

	<i>n</i>	Min	Max	Gemiddelde	Std. Deviatie
Proportie voorwaarden ok	234	0,56	1,00	0,96	0,08

Tabel 2.1.4b geeft een overzicht van overige algemene achtergrondkenmerken van vroegscholen uit de steekproef. Deze achtergrondkenmerken zijn gebruikt als controlevariabelen bij het modelleren van de kwaliteit van VVE op de locaties (zie par.3.3 regressiemodel).

Tabel 2.1.4b Algemene achtergrondkenmerken van vroegscholen

	<i>n</i>	Min	Max	Gemiddelde	Std. Deviatie
Gemeente					
Budget per doelgroepkind	71	2.049,38	52.820,22	18.474,49	13.464,41
Inwonertal	71	12.245	854.047	147.749,61	169.665,85
Omgevingsadressendichtheid	71	198	6.020	1.949,63	1.382,40
Mate van stedelijkheid	71	1	5	2,54	1,30
Aantal inwoners per km2	71	92	6.459	1685,49	1.892,83
OAB budget 2018	72	51.000	56.412.000	5.640.694,44	11.398.171,10
Schoolbestuur					
Grootte in aantal vroegscholen (2018)	72	,00*	17,00	4,33	4,07
Percentage gewichtenkleuters (2018)	72	4,57	26,98	11,66	4,58
Vroegschool					
Percentage gewichtenkleuters (2018)	72	8,33*	52,94	26,49	10,56
Denominatie					
	<i>n</i>	%			
Algemeen bijzonder	1	1,4			
Islamitisch	2	2,8			
Openbaar	44	61,1			
Protestants-Christelijk	5	6,9			
Rooms-Katholiek	19	26,4			
Samenwerking PC, RK	1	1,4			

* Op het moment van steekproeftrekking waren alleen schoolgegevens over het jaar 2017 beschikbaar. Scholen met in 2017 ten minste 20% gewichtenkleuters zijn opgenomen in het steekproefkaderbestand. Uit deze groep scholen is de steekproef van vroegscholen uit dit onderzoek getrokken. In 2018 blijken sommige ($n = 22$) van de geselecteerde vroegscholen niet meer onder de definitie van vroegschool te vallen (ten minste 20% gewichtenkleuters). Overigens is bij 12 locaties het percentage gewichtenkleuters wel hoger dan 15%.

2.2 Instrumenten om zicht te krijgen op vve kwaliteit

De hoofdvraag uit het onderzoek Meting VVE 2019 luidt: Wat is de kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie in 2019 in Nederland?

2.2.1 Kwaliteitsaspecten

Om zicht te krijgen op de vve kwaliteit, gebruiken we een set van kwaliteitsaspecten die een bewezen positief effect hebben op de ontwikkeling van kinderen. Vanuit internationaal onderzoek komen de volgende kenmerken naar voren (Chambers, Cheung, Slavin, Smith, & Laurenzano, 2010, Sammons, Sylva,

Melhuish, Taggart, Elliot & Siraj-Blatchford, 2002). Deze kenmerken hebben we uitgewerkt in verdiepende kwaliteitsaspecten bij standaard OP1, OP3 en OP6.

- Differentiatie van de pm'er/leerkracht (OP3/OP1);
- Sociale interactie: interactie tussen de pm'ers, tussen de pm'ers en het kind en de interactie tussen de kinderen (OP3);
- Klassenmanagement (OP3);
- Feedback van de pm'er/leerkracht aan het kind (OP3);
- Positieve leeromgeving (OP3/OP1);
- Betrokkenheid van ouders en communicatie met ouders (OP6);
- Professionele ontwikkeling van pm'ers en leerkrachten (KA2). Dit is echter meer een factor die de kwaliteit van vve beïnvloedt, dan een kenmerk van de kwaliteit van vve. Daarom nemen we dit kenmerk mee als mogelijke verklarende factor en niet als kenmerk van de kwaliteit van vve.

Vanuit het Nederlandse pre-COOLonderzoek (Veen, Van der Veen, Van Schaik & Leseman, 2017) komen de volgende kenmerken, die (deels) overeenkomen met de internationale bevindingen:

- Bevorderen van zelfregulatie
- Emotionele ondersteuning
- Spelverrijking
- Geletterdheid; opvallend in het Nederlands onderzoek is dat dit kenmerk een positief effect heeft op de rekenontwikkeling en niet op de taalontwikkeling. Dit kenmerk sluit wel aan bij het internationale onderzoek dat een effect aantoont tussen het aanbod gericht op de ontwikkelingsgebieden en de daadwerkelijke ontwikkeling van het ontwikkelingsgebied.
- Omdat de educatieve kwaliteit een heel sterk effect heeft op de ontwikkeling van kinderen in de vroegschool, nemen we dat kenmerk ook mee als verdiepende maat.

Al deze kenmerken vinden hun uitwerking in de verdieping van de standaard OP3.

We hebben de verdiepende kwaliteitsaspecten ontworpen naar de indicatoren uit het oude toezichtkader met bijbehorende onderliggende criteria, omdat inspecteurs gewend zijn om met deze indicatoren te werken en deze een zekere houdbaarheid (in het kader van eventuele vervolgmonitoring) hebben.

Tabel 2.2.1 geeft een overzicht van de indicatoren die per standaard zijn uitgewerkt. Voor de standaarden OP2, OR1, KA1, KA2 en KA3 zijn geen kwaliteitsaspecten opgenomen. Bij de standaarden KA1 en KA2 zijn wel verdiepende aspecten geformuleerd die mogelijke samenhang hebben met de vve kwaliteit (zoals het evalueren van de vve doelstellingen door de leiding).

Tabel 2.2.1. Kwaliteitsaspecten in relatie tot de standaarden

Standaard	Kwaliteitsaspecten (gebaseerd op toezichtkader tot 1 augustus 2017)
<p>OP1 Aanbod</p>	<p>Aanbod</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het activiteitenaanbod gericht op de vier ontwikkelingsgebieden is voldoende dekkend • Het aanbod klimt op in moeilijkheidsgraad en er wordt gedifferentieerd • De inrichting van de ruimte is aantrekkelijk, uitdagend en spelen taal-uitlokkend
<p>OP3: Pedagogisch en educatief handelen:</p>	<p>Pedagogisch klimaat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het pedagogisch handelen van de leidsters/leerkrachten is respectvol • De leidsters/leerkrachten structureren en hanteren duidelijke pedagogische gedragsgrenzen • De leidsters/leerkrachten stimuleren de sociale vaardigheden en de persoonlijke competenties van de kinderen • De leidsters/leerkrachten bevorderen de zelfstandigheid en tonen respect voor de autonomie van het kind <p>Educatief handelen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er worden structureel (de hele 'dag') effectieve en gerichte activiteiten voor de taalontwikkeling uitgevoerd • De leidsters/leerkrachten bevorderen de interactie met en tussen kinderen • De leidsters/leerkrachten stimuleren actieve betrokkenheid van de kinderen en verrijken het spelen en werken • De leidsters/leerkrachten bevorderen de ontwikkeling van aanpakgedrag (strategieën) bij de kinderen • Het gedrag van de leidsters/leerkrachten met de kinderen is responsief • De leidsters/leerkrachten stemmen de activiteiten af op verschillen in de ontwikkeling van de individuele kinderen • De pm'er geeft feedback op het proces

<p>OP6 Samenwerking</p>	<p>Ouders</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gericht vve ouderbeleid • Ouders zijn vooraf adequaat geïnformeerd door de voor- cq. vroegschool • Intake • Participatie in vve-activiteiten in de voor- of vroegschool • Stimuleren om thuis ontwikkelingsstimulerende activiteiten te doen • Informeren over de ontwikkeling van hun kind • Rekening houden met de thuistaal <p>Doorgaande lijn</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er is vve-coördinatie tussen de voor- en vroegschool • Er is concreet beleid om zoveel mogelijk kinderen te laten doorstromen naar een vroegschool (alleen bij de voorschool) • De voor- en vroegschool zorgen voor een warme overdracht • Het aanbod van de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd • Het pedagogisch klimaat en het educatief handelen van de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd • De manier om met ouders om te gaan op de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd. • De interne begeleiding en zorg zijn op de voor- en vroegschool op elkaar afgestemd
--------------------------------	--

Kwaliteitsaspecten werden tijdens de onderzoeksdag door de inspecteurs gescoord in beveiligde excel-formulieren, op een 4-puntsschaal:

- 1: noodzakelijk verbeterpunt
- 2: wenselijk verbeterpunt
- 3: voldoende
- 4: voorbeeld voor anderen

Omdat de kwaliteitsaspecten hier niet gebruikt worden voor vorming van het oordeel/de waardering, kan de kwalificatie '1' voor alle aspecten (ook niet-wettelijke) worden gebruikt.

Voor de voorscholen werden 121 (91%) formulieren ingevuld geretourneerd; voor de vroegscholen waren dit er 66 (92%).

In tabel 2.2.2. is te zien hoe de verschillende kwaliteitsaspecten in het onderzoek zijn beoordeeld op de voorscholen. Tabel 2.2.3 geeft de resultaten voor de vroegscholen. Het aspect 'Er is concreet beleid om zoveel mogelijk kinderen te laten doorstromen naar een vroegschool' is niet van toepassing op de vroegschool en is daarom hier niet meegenomen.

Omdat er op sommige indicatoren scores ontbreken, varieert het aantal scores (de *n*).

2.2.2 Kwaliteitsaspecten voorscholen, n= 214 - 221

	noodzakelijk verbeterpunt		wenselijk verbeterpunt		voldoende		voorbeeld voor anderen	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Aanbod								
Het activiteitsaanbod gericht op de vier ontwikkelingsgebieden is voldoende dekkend	3	1,4	18	8,3	160	73,4	37	17,0
Het aanbod klimt op in moeilijkheidsgraad en er wordt gedifferentieerd	3	1,4	57	25,8	123	55,7	38	17,2
De inrichting van de ruimte is aantrekkelijk, uitdagend en spel- en taal-uitlokkend	0	0,0	53	24,0	121	54,8	47	21,3
Pedagogisch handelen								
Het pedagogisch handelen van de leidsters/leerkrachten is respectvol	0	0,0	2	0,9	139	62,9	80	36,2
De leidsters/leerkrachten structureren en hanteren duidelijke pedagogische gedragsgrenzen	0	0,0	4	1,8	161	72,9	56	25,3
De leidsters/leerkrachten stimuleren de sociale vaardigheden en de persoonlijke competenties van de kinderen	1	0,5	11	5,0	160	72,4	49	22,2
De leidsters/leerkrachten bevorderen de zelfstandigheid en tonen respect voor de autonomie van het kind	1	0,5	10	4,5	153	69,2	57	25,8
Educatief/Didactisch handelen								
De leidsters/leerkrachten stemmen de activiteiten af op verschillen in de ontwikkeling van de individuele kinderen	5	2,3	73	33,0	98	44,3	45	20,4
De pm'er geeft feedback op het proces	3	1,4	99	44,8	100	45,2	19	8,6
Er worden structureel (de hele 'dag') effectieve en gerichte activiteiten voor de taalontwikkeling uitgevoerd	4	1,8	53	24,0	118	53,4	46	20,8
De leidsters/leerkrachten bevorderen de interactie met en tussen kinderen	2	0,9	69	31,2	116	52,5	34	15,4
De leidsters/leerkrachten stimuleren actieve betrokkenheid van de kinderen en verrijken het spelen en werken	2	0,9	32	14,5	138	62,7	48	21,8
De leidsters/leerkrachten bevorderen de ontwikkeling van aanpakgedrag (strategieën) bij de kinderen	3	1,4	74	33,9	120	55,0	21	9,6
Het gedrag van de leidsters/leerkrachten met de kinderen is responsief	1	0,5	15	6,8	142	64,3	63	28,5
Ouders								
Gericht vve ouderbeleid	3	1,4	60	27,3	125	56,8	32	14,5
Ouders zijn vooraf adequaat geïnformeerd door de voor- cq. vroegschool	1	0,5	12	5,4	182	82,4	26	11,8
Intake	0	0,0	7	3,2	183	83,2	30	13,6
Participatie in vve-activiteiten in de voor- of vroegschool	0	0,0	64	29,0	125	56,6	32	14,5
Stimuleren om thuis ontwikkelingsstimulerende activiteiten te doen	2	0,9	47	21,3	147	66,5	25	11,3
Informeren over de ontwikkeling van hun kind	1	0,5	19	8,6	161	72,9	40	18,1
Rekening houden met de thuistaal	2	0,9	32	14,7	165	76,0	18	8,3
Doorgaande lijn								
De voor- en vroegschool zorgen voor een warme overdracht	2	0,9	16	7,3	150	68,2	52	23,6
Het aanbod van de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd	10	4,6	98	45,2	76	35,0	33	15,2
Het pedagogisch klimaat en het educatief handelen van de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd	9	4,2	122	56,5	66	30,6	19	8,8
De manier om met ouders om te gaan op de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd.	9	4,2	124	57,9	65	30,4	16	7,5
De interne begeleiding en zorg zijn op de voor- en vroegschool op elkaar afgestemd	10	4,6	101	46,8	75	34,7	30	13,9
Er is vve-coördinatie tussen de voor- en vroegschool	10	4,6	61	27,9	115	52,5	33	15,1
Er is concreet beleid om zoveel mogelijk kinderen te laten doorstromen naar een vroegschool (alleen bij de voorschool)	2	0,9	54	25,4	129	60,6	28	13,1

2.2.3 Kwaliteitsaspecten vroegscholen, n = 65 - 66

	noodzakelijk verbeterpunt		wenselijk verbeterpunt		voldoende		voorbeeld voor anderen	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Aanbod								
Het activiteitenaanbod gericht op de vier ontwikkelingsgebieden is voldoende dekkend	0	0,0	4	6,1	49	74,2	13	19,7
Het aanbod klimt op in moeilijkheidsgraad en er wordt gedifferentieerd	0	0,0	8	12,1	37	56,1	21	31,8
De inrichting van de ruimte is aantrekkelijk, uitdagend en spel- en taal-uitlokkend	0	0,0	0	0,0	42	63,6	24	36,4
Pedagogisch handelen								
Het pedagogisch handelen van de leidsters/leerkrachten is respectvol	0	0,0	10	15,2	41	62,1	15	22,7
De leidsters/leerkrachten structureren en hanteren duidelijke pedagogische gedragsgrenzen	0	0,0	1	1,5	51	77,3	14	21,2
De leidsters/leerkrachten stimuleren de sociale vaardigheden en de persoonlijke competenties van de kinderen	0	0,0	3	4,5	43	65,2	20	30,3
De leidsters/leerkrachten bevorderen de zelfstandigheid en tonen respect voor de autonomie van het kind	0	0,0	4	6,1	43	65,2	19	28,8
Educatief/didactisch handelen								
De leidsters/leerkrachten stemmen de activiteiten af op verschillen in de ontwikkeling van de individuele kinderen	0	0,0	25	38,5	32	49,2	8	12,3
De pm'er geeft feedback op het proces	0	0,0	4	6,1	44	66,7	18	27,3
Er worden structureel (de hele 'dag') effectieve en gerichte activiteiten voor de taalontwikkeling uitgevoerd	0	0,0	16	24,2	38	57,6	12	18,2
De leidsters/leerkrachten bevorderen de interactie met en tussen kinderen	0	0,0	9	13,6	38	57,6	19	28,8
De leidsters/leerkrachten stimuleren actieve betrokkenheid van de kinderen en verrijken het spelen en werken	0	0,0	16	24,2	41	62,1	9	13,6
De leidsters/leerkrachten bevorderen de ontwikkeling van aanpakgedrag (strategieën) bij de kinderen	0	0,0	2	3,0	43	65,2	21	31,8
Het gedrag van de leidsters/leerkrachten met de kinderen is responsief	1	1,5	28	42,4	27	40,9	10	15,2
Ouders								
Gericht vve ouderbeleid	0	0,0	3	4,5	46	69,7	17	25,8
Ouders zijn vooraf adequaat geïnformeerd door de voor- cq. vroegschool	0	0,0	2	3,0	54	81,8	10	15,2
Intake	1	1,5	17	25,8	35	53,0	13	19,7
Participatie in vve-activiteiten in de voor- of vroegschool	0	0,0	21	31,8	31	47,0	14	21,2
Stimuleren om thuis ontwikkelingsstimulerende activiteiten te doen	0	0,0	3	4,5	45	68,2	18	27,3
Informereren over de ontwikkeling van hun kind	1	1,5	8	12,1	49	74,2	8	12,1
Rekening houden met de thuistaal	0	0,0	12	18,5	42	64,6	11	16,9
Doorgaande lijn								
De voor- en vroegschool zorgen voor een warme overdracht	0	0,0	24	36,9	31	47,7	10	15,4
Het aanbod van de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd	0	0,0	35	53,8	22	33,8	8	12,3
Het pedagogisch klimaat en het educatief handelen van de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd	0	0,0	33	50,8	21	32,3	11	16,9
De manier om met ouders om te gaan op de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd.	0	0,0	27	41,5	31	47,7	7	10,8
De interne begeleiding en zorg zijn op de voor- en vroegschool op elkaar afgestemd	0	0,0	10	15,2	44	66,7	12	18,2
Er is vve-coördinatie tussen de voor- en vroegschool	0	0,0	8	12,1	20	30,3	7	10,5

2.2.2

Onderzoekskader

De kwaliteit van de voor- en vroegschoolse educatie is daarnaast ook gemeten aan de hand van de beoordelingen op standaarden conform Onderzoekskader 2017 primair onderwijs en voorschoolse educatie en het bijbehorende waarderingskader.

Voorscholen

De kwaliteit van de voorscholen is gewaardeerd aan de hand van 8 standaarden uit het Onderzoekskader, te weten:

Kwaliteitsgebied OP Ontwikkelingsproces

OP1 Aanbod

OP2 Zicht op ontwikkeling

OP3 Pedagogisch-educatief handelen

OP6 Samenwerking

Kwaliteitsgebied RV Resultaten voorschoolse educatie

OR1 Ontwikkelingsresultaten

Kwaliteitsgebied KA Kwaliteitszorg en ambitie

KA1 Kwaliteitszorg

KA2 Kwaliteitscultuur

KA3 Verantwoording en dialoog

Tabel 2.2.4 geeft het aantal scores en missings per standaard en tabel 2.2.5 geeft de scoreverdeling.

Tabel 2.2.4 Aantal scores en aantal missings standaarden voorschoolse educatie, $n = 243$.

	KA1	KA2	KA3	OP1	OP2	OP3	OP6	OR1	
n	Valide 243	243	242	241	243	243	242	242	242
	Missing 0	0	1	2	0	0	1	1	1

Tabel 2.2.5 Scoreverdeling (n en %) op standaarden voorschoolse educatie

	1: kan beter		2: voldoende		3: goed	
	n	%	n	%	n	%
KA1	83	34,2	130	53,5	30	12,3
KA2	11	4,5	150	62,0	81	33,5
KA3	28	11,6	196	81,3	17	7,1
OP1	28	11,5	164	67,5	51	21,0
OP2	57	23,5	135	55,6	51	21,0
OP3	22	9,1	150	62,0	70	28,9
OP6	27	11,2	144	59,5	71	29,3
OR1	129	53,3	109	45,0	4	1,7

Vroegscholen

Ook de kwaliteit van de vroegschoolse educatie beschrijven we aan de hand van beoordelingen op 7 standaarden op basis van het Onderzoekskader 2017 primair onderwijs en voorschoolse educatie en het bijbehorende waarderingskader.

Tabel 2.2.6 geeft het aantal oordelen per standaard en het aantal missings. Tabel 2.2.7 geeft een overzicht van de scoreverdeling per standaard.

Tabel 2.2.6 Aantal scores en aantal missings standaarden vroegschoolse educatie, $n = 72$.

		KA1	KA2	KA3	OP1	OP2	OP3	OP6
N	Valide	72	72	72	72	72	72	72
	Missing	0	0	0	0	0	0	0

Tabel 2.2.7 Scoreverdeling (n en %) op standaarden vroegschoolse educatie

	1: onvoldoende		2: voldoende		3: goed	
	n	%	n	%	n	%
KA1	3	4,2	57	79,2	12	16,7
KA2	1	1,4	45	62,5	26	36,1
KA3	8	11,1	62	86,1	2	2,8
OP1	1	1,4	52	72,2	19	26,4
OP2	0	0,0	54	75,0	18	25,0
OP3	0	0,0	57	79,2	15	20,8
OP6	1	1,4	46	63,9	25	34,7

2.3 Vragenlijsten

Welke specifieke kenmerken van voor- en vroegscholen kunnen dienen als verklaring voor kwaliteitsverschillen in vve?

In een reviewonderzoek geeft Slot (2018) een overzicht van het onderzoek naar de factoren die de kwaliteit van vve kunnen beïnvloeden. Deze factoren variëren in oorsprong van systeemniveau tot locatieniveau.

Specifieke vve kenmerken zijn opgehaald middels een vragenlijst voor de locatie-/schoolleiding van de voor-/vroegschool. De vragenlijst is te vinden in bijlage 1 van dit Technisch rapport. Deze digitale vragenlijst werd voorafgaand aan het onderzoek, samen met de aankondigingsbrief, verstuurd aan de locatieleiding van de voorschool en de schoolleiding van de vroegschool. Op de onderzoeksdag werd de leiding herinnerd aan het invullen van de vragenlijst. Uiteindelijk vulden 181 (75%) locatieleiders en 60 (83%) schoolleiders de vragenlijst in.

In deze paragraaf volgt een beschrijving van de gegevens die verzameld zijn met de vragenlijst en een schaalanalyse ten behoeve van constructie van schaaltes 'Leiderschapskwaliteiten' en 'Vve-verbetercultuur'. Deze zelfde twee constructen zijn ook gescoord door de inspecteurs, als aanvulling op de kwaliteitsaspecten. Schaalconstructie op basis van de vragenlijst (zelfevaluatie) en de scores gegeven door inspecteurs wordt vergeleken. Samenhang tussen uiteindelijke schalen is laag: locaties hebben zichzelf hogere scores gegeven dan inspecteurs. We gebruiken daarom de schalen op basis van de door inspecteurs gescoorde aspecten in de uiteindelijke regressieanalyse (zie par. 3.3), omdat we verwachten dat dit een betrouwbaarder beeld geeft. Daarnaast levert het ook minder ontbrekende gegevens op.

2.3.1 *Vragenlijst locatieleiding voorschool*
Beschrijving uitkomsten

In tabellen 2.3.1 t/m 2.3.4 worden eerst de rechte tellingen en beschrijvende statistieken gegeven van de vragenlijstuitkomsten van de voorscholen.

Tabel 2.3.1 Specifieke kenmerken van voorscholen uit de onderzoeksgroep

	<i>n</i>	Min	Max	Gemiddelde	Std. Dev.	
Aantal groepen	181	1	15	2,78	2,23	
Hoeveel jaar ervaring heeft u als locatieleiding?	178	0	36	10,17	7,70	
Hoeveel jaar ervaring heeft u met voorschoolse educatie?	179	0	25	8,04	5,53	
Totaal aantal kindplaatsen in VE groepen*	181	1	400	30,46	45,30	
Totaal aantal doelgroepkinderen*	180	0	63	11,82	11,26	
Totaal aantal teamscholingen scholingen gericht op vve/jonge kind gevolgd in de afgelopen twee jaar	172	0	24	4,29	3,67	
Totaal aantal individuele scholingen gericht op vve/jonge kind gevolgd in afgelopen twee jaar	170	0	46	5,76	7,02	
			ja		nee	
			<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
Maakt de voorschool deel uit van een kindcentrum?			88	48,6	93	51,4
Volgen de doelgroepkinderen alle vve-dagdelen op dezelfde locatie?			177	97,8	4	2,2
Zitten doelgroepkinderen de hele week in dezelfde met vaste pm'ers?			122	67,4	59	32,6
Is voorzien in aanvullende taakuren voor de pm'ers			170	93,9	11	6,1
Heeft u VVE gerelateerde scholing genoten?			134	74,0	47	26,0
Heeft u VVE gerelateerde scholing genoten in de laatste 3 jaar?			109	80,7	26	19,3

In de gemarkeerde variabelen zijn outliers verwijderd. We verwachten dat locatieleiding hier gegevens heeft ingevuld op het niveau van de houder en niet op het niveau van de locatie. Als outlier worden daarom aangemerkt: alle waarden op > 2,5 standaarddeviatie van het gemiddelde.

Tabel 2.3.2. Beschrijvende statistieken na verwijderen outliers:

	<i>n</i>	Min	Max	Gemiddelde	Std. Deviatie
Kindplaatsen voorscholen	177	1,00	128,00	24,77	20,47
Doelgroepkinderen voorscholen	176	0	38,00	10,85	9,21

Tabel 2.3.3 Ervaring van pedagogisch medewerkers op groepen met voorschoolse educatie

	0-2 jaar		2-5 jaar		5-10 jaar		10 jaar of meer	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
Gemiddeld aantal jaren ervaring van pedagogisch medewerkers die voor de VE groepen staan	3	1,7	21	11,6	57	31,5	100	55,2
Gemiddeld aantal jaar ervaring met voorschoolse educatie van pedagogisch medewerkers die voor de VE groepen staan	11	6,1	55	30,4	71	39,2	44	24,3
Gemiddeld aantal jaar ervaring met voorschoolse educatie op deze locatie van pm'ers die voor de VE groepen staan	25	13,8	66	36,5	57	31,5	33	18,2

Tabel 2.3.4 Gemiddelde proportie per opleidingsniveau

	<i>n</i>	Min	Max	Gemiddelde	Std. Dev.
Proportie MBO3	180	0	1,00	0,39	0,32
Proportie MBO4	180	0	1,00	0,35	0,31
Proportie HBO	180	0	1,00	0,25	0,26
Proportie WO	180	0	0,33	0,06	0,04

Schaalconstructie

Om te komen tot een schaalscore voor leiderschapskwaliteiten, is een principale componentenanalyse (met Varimax rotatie) uitgevoerd op de scores op zes items uit de locatieleiding vragenlijst. Dezelfde analyse is uitgevoerd op door inspecteurs gescoorde aspecten. Tabel 2.3.5 en 2.3.6 geven de uitkomsten van deze analyse.

Schaalanalyse leiderschapskwaliteiten op basis van vragenlijst locatieleiding

- 6 items
- Scores: : 1 = zeer mee oneens, 2 = mee oneens, 3 = mee eens, 4 = zeer mee eens
- Score 5: weet niet/nvt niet meegenomen in factor analyse

Tabel 2.3.5 Uitkomsten principale componentenanalyse op vragenlijstitems leiderschapskwaliteiten

	M	SD	Component	
			1	2
Leiding werkt aan de voortdurende verbetering van professionaliteit	3,63	0,50	0,86	
Leiding vertoont leiderschap en kwaliteitsbewustzijn	3,53	0,51	0,86	
Er wordt gehandeld vanuit een duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling	3,50	0,51	0,77	
Leiding heeft duidelijke doelen op het gebied van voorschoolse educatie gesteld	3,34	0,53		0,70
Leiding evalueert de doelstellingen m.b.t voorschoolse educatie	3,24	0,52		0,90
Leiding neemt op basis van evaluaties van doelen planmatig en doelgericht maatregelen ter verbetering	3,28	0,51		0,86

Op basis van deze uitkomst, construeren we twee schalen, die we inhoudelijk als volgt duiden:

- Leiderschapskwaliteiten: algemeen, Lambda-2: 0,82
- Leiderschapskwaliteiten: doelgerichtheid, Lambda-2: 0,87

In de literatuur worden verschillende methoden voorgesteld om de betrouwbaarheid te berekenen. Cronbach's alpha wordt verreweg het meest gebruikt, maar geeft een onderschatting van de werkelijke betrouwbaarheid (Sijtsma, 2009). Inmiddels zijn er zijn methoden beschikbaar die een betere schatting geven van de werkelijke betrouwbaarheid. Een voorbeeld daarvan is Guttman's lambda², welke we in dit onderzoek als uitgangspunt nemen.

We zien dat de betrouwbaarheid van beide schalen ver boven de 0,70 ligt (de grens bij tests voor onderzoek op groepsniveau). Dit betekent dat de betrouwbaarheid van het instrumentarium als 'goed' gekwalificeerd kan worden (Evers, Lucassen, Meijer & Sijtsma, 2010).

Schaalanalyse leiderschapskwaliteiten op basis van door inspecteurs gescoorde aspecten

- 6 items
- Scores: 1 = noodzakelijk verbeterpunt, 2 = wenselijk verbeterpunt, 3 = voldoende, 4 = voorbeeld voor anderen

Tabel 2.3.6 Uitkomsten principale componentenanalyse op aspecten t.a.v. leiderschapskwaliteiten

	M	SD	Component	
			1	2
Leiding werkt aan de voortdurende verbetering van professionaliteit	3,12	0,58	0,85	
Leiding vertoont leiderschap en kwaliteitsbewustzijn	3,12	0,64	0,92	
Er wordt gehandeld vanuit een duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling	3,11	0,61	0,87	
Leiding heeft duidelijke doelen op het gebied van voorschoolse educatie gesteld	2,68	0,71		0,79
Leiding evalueert de doelstellingen m.b.t voorschoolse educatie	2,63	0,71		0,87
Leiding neemt op basis van evaluaties van doelen planmatig en doelgericht maatregelen ter verbetering	2,66	0,71		0,82

Op basis van deze uitkomst, construeren we twee schalen, die we inhoudelijk als volgt duiden:

- Leiderschapskwaliteiten: algemeen, Lambda-2: 0,84
- Leiderschapskwaliteiten: doelgerichtheid, Lambda-2: 0,92

We zien dat de betrouwbaarheid hoger is dan de betrouwbaarheid van de schalen op basis vragenlijst items. Ook hier kan de betrouwbaarheid als 'goed' worden gekwalificeerd.

Naast leiderschapskwaliteiten, zijn ook teamkwaliteiten op het gebied van vve bevroegd, zowel via de vragenlijst voor locatieleiding als via de inspecteurs, die deze aspecten scoorden naast de kwaliteitsaspecten. Opnieuw zijn principale componentenanalyses met Varimax rotatie gebruikt om van deze losse items schalen te construeren. Tabel 2.3.7 en 2.3.8 geven de uitkomsten van deze analyse.

Schaalanalyse vve-verbetercultuur op basis van vragenlijst locatieleiding

- 4 items
- Scores: : 1 = zeer mee oneens, 2 = mee oneens, 3 = mee eens, 4 = zeer mee eens
- Score 5: weet niet/nvt niet meegenomen in factor analyse

Tabel 2.3.7. Uitkomsten principale componentenanalyse op vragenlijstitems vve-verbetercultuur

	M	SD	Component
			1
Er is een grote bereidheid om gezamenlijk de voorschoolse educatie te verbeteren	3,66	0,51	0,78
Het beleid op het gebied van voorschoolse educatie wordt breed gedragen	3,49	0,56	0,80
Binnen het team wordt aan intervisie gedaan	3,13	0,63	0,61
Er wordt gewerkt vanuit een transparante en integere cultuur	3,52	0,52	0,75

Betrouwbaarheid schaal, Lambda-2: 0,71

Deze uitkomst geeft aan dat de items op één schaal te plaatsen zijn. Zowel de componentladingen als de betrouwbaarheid van de resulterende schaal zijn voldoende.

Schaalanalyse vve-verbetercultuur op basis van door inspecteurs gescoorde aspecten

- 4 items
- Scores: 1 = noodzakelijk verbeterpunt, 2 = wenselijk verbeterpunt, 3 = voldoende, 4 = voorbeeld voor anderen

Tabel 2.3.8 Uitkomsten principale componentenanalyse op aspecten t.a.v. vve-verbetercultuur

	Component		
	M	SD	1
Er is een grote bereidheid om gezamenlijk de voorschoolse educatie te verbeteren	3,29	0,55	0,86
Het beleid op het gebied van voorschoolse educatie wordt breed gedragen	3,16	0,62	0,87
Binnen het team wordt aan intervisie gedaan	2,85	0,73	0,82
Er wordt gewerkt vanuit een transparante en integere cultuur	3,19	0,51	0,86

Betrouwbaarheid schaal, Lambda-2: 0,87

Bevestigd wordt dat deze aspecten op één schaal kunnen worden geplaatst. Betrouwbaarheid en componentladingen zijn hoger dan bij de schaal die op basis van vragenlijstitems is geconstrueerd en kunnen als 'goed' worden gekwalificeerd.

Schaalscores zijn vervolgens berekend door elke item/aspectscore te vermenigvuldigen met de bijbehorende componentlading. Om schaalscores makkelijker interpreteerbaar en onderling vergelijkbaar te maken, zijn deze vervolgens omgezet naar proportiescores. Dit is gedaan door de gewogen somscore (\sum (aspect/itemscores x componentlading)) te delen door de maximaal haalbare score (\sum (4 x componentlading)).

Vervolgens is de samenhang berekend tussen de schaalscores op basis van de vragenlijstitems en de schaalscores op basis van de door inspecteurs gescoorde aspecten. De samenhang tussen de beide schalen 'leiderschapskwaliteiten: doelgerichtheid' ($r = 0,18$) en beide schalen 'vve-verbetercultuur' ($r = 0,17$) is significant, maar wel erg laag. De correlatie tussen de schalen 'Leiderschapskwaliteiten: algemeen' is niet significant ($r = 0,06$).

Omdat de betrouwbaarheid van de schalen op basis van door inspecteurs gescoorde aspecten hoger is bevonden en er ook sprake is van minder missings, worden deze als uitgangspunt genomen in het onderzoek. Tabel 2.3.9 geeft de beschrijvende statistieken van de resulterende schalen.

Tabel 2.3.9 Beschrijvende statistieken resulterende schalen (score in proportie tov totaal)

	<i>n</i>	Min	Max	Gemiddelde	Std. Deviatie
Vve-verbetercultuur	211	0,50	1,00	0,78	0,13
Leiderschapskwaliteiten: algemeen	221	0,41	1,00	0,77	0,13
Leiderschapskwaliteiten: doelgerichtheid	216	0,25	1,00	0,66	0,16

2.3.2 *Vragenlijst schoolleider vroegscholen*
Beschrijving uitkomsten

In tabellen 2.3.10 t/m 2.3.13 worden eerst de rechte tellingen en beschrijvende statistieken gegeven van de vragenlijstuitkomsten van de vroegscholen.

Tabel 2.3.10 Specifieke kenmerken van vroegscholen uit de onderzoeksgroep

	<i>n</i>	Min	Max	Gemiddelde	Std. Dev.	
Aantal groepen	60	1	5	2,15	1,07	
Hoeveel jaar ervaring heeft u als locatieleiding?	60	1	38	11,67	9,00	
Hoeveel jaar ervaring heeft u met voorschoolse educatie?	60	0	30	9,20	7,59	
Totaal aantal kindplaatsen in VE groepen*	60	5	110	49,08	25,88	
Totaal aantal doelgroepkinderen*	60	1	103	20,28	18,50	
Totaal aantal teamscholingen scholingen gericht op vve/jonge kind gevolgd in de afgelopen twee jaar	60	0	10	2,63	2,66	
Totaal aantal individuele scholingen gericht op vve/jonge kind gevolgd in afgelopen twee jaar	60	0	8	2,05	1,78	
	<i>n</i>	Min	Max	Gemiddelde	Std. Dev.	
Totaal aantal kleuters met verlengde kleuterperiode	60	0	13	2,72	2,55	
Totaal aantal leerkrachten op kleutergroepen	60	1	8	3,35	1,65	
Totaal aantal ondersteuners (onderwijsassistenten, vrijwilligers) op kleutergroepen	60	0	8	2,00	1,57	
			ja <i>n</i>	%	nee <i>n</i>	%
Maakt de vroegschool deel uit van een kindcentrum?			27	45,0%	33	55,0%
Volgen de doelgroepkinderen alle vve-dagdelen op dezelfde locatie?			48	80,0%	12	20,0%
Heeft u VVE gerelateerde scholing genoten?			22	36,7%	38	63,3%
Heeft u VVE gerelateerde scholing genoten in de laatste 3 jaar?			9	40,9%	13	59,1%

In de gemarkeerde variabelen zijn outliers verwijderd. Als outlier worden aangemerkt: alle waarden op > 2,5 standaarddeviatie van het gemiddelde.

Tabel 2.3.11 Beschrijvende statistieken na verwijderen outliers:

	<i>n</i>	Min	Max	Gemiddelde	Std. Dev.
Kindplaatsen vroegscholen	60	5,00	110,00	49,08	25,88
Doelgroepkinderen vroegscholen	58	1,00	55,00	17,74	12,42

Tabel 2.3.12 Gemiddelde ervaring van leerkrachten

	0-2 jaar		2-5 jaar		5-10 jaar		10 jaar of meer	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
Gemiddeld aantal jaren ervaring van leerkrachten die voor de kleutergroepen staan	2	3,3	5	8,3	14	23,3	39	65,0
Gemiddeld aantal jaar ervaring met voorschoolse educatie van leerkrachten die voor de kleutergroepen staan	9	15,0	10	16,7	16	26,7	25	41,7
Gemiddeld aantal jaar ervaring met voorschoolse educatie op deze locatie van leerkrachten die voor de kleutergroepen staan	12	20,0	11	18,3	16	26,7	21	35,0

Tabel 2.3.13 Opleidingsniveau leerkrachten kleutergroepen (in proportie)

	<i>n</i>	Min	Max	Gemiddelde	Std. Dev.
Proportie HBO	60	0,33	1,00	0,94	0,16
Proportie WO	60	0,00	0,67	0,06	0,16

Schaalconstructie

Ook hier worden principale componenten analyses (PCA; met Varimax rotatie) uitgevoerd, om te komen tot een schaalscore voor leiderschapskwaliteiten. Deze analyse wordt gedaan op de scores op zes items uit de locatieleiding vragenlijst en op door inspecteurs gescoorde aspecten.

Tabel 2.3.14 en 2.3.15 geven de uitkomsten van deze analyses.

Schaalanalyse leiderschapskwaliteiten op basis van vragenlijsten leiding vroegschool

- 6 items
- Scores: : 1 = zeer mee oneens, 2 = mee oneens, 3 = mee eens, 4 = zeer mee eens
- Score 5: weet niet/nvt niet meegenomen in factor analyse

Tabel 2.3.14 Uitkomsten principale componentenanalyse op vragenlijstitems leiderschapskwaliteiten

	M	SD	Component	
			1	2
Leiding werkt aan de voortdurende verbetering van professionaliteit	3,62	0,49		0,81
Leiding vertoont leiderschap en kwaliteitsbewustzijn	3,53	0,50		0,75
Er wordt gehandeld vanuit een duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling	3,50	0,50		0,89
Leiding heeft duidelijke doelen op het gebied van vroegschoolse educatie gesteld	2,86	0,52	0,82	
Leiding evalueert de doelstellingen m.b.t vroegschoolse educatie	2,96	0,55	0,84	
Leiding neemt op basis van evaluaties van doelen planmatig en doelgericht maatregelen ter verbetering	3,26	0,52	0,79	

Zoals ook bij de voorscholen, levert de PCA twee schalen op, die we op dezelfde manier duiden:

- Leiderschapskwaliteiten: algemeen, Lambda-2: 0,79
- Leiderschapskwaliteiten: doelgerichtheid, Lambda-2: 0,80

De betrouwbaarheid van beide schalen is voldoende.

De aspectscores t.a.v. leiderschapskwaliteiten zijn op eenzelfde manier geanalyseerd en geven de volgende uitkomsten:

Schaalanalyse leiderschapskwaliteiten o.b.v. door inspecteurs gescoorde aspecten

- 6 items
- Scores: : 1 = noodzakelijk verbeterpunt, 2 = wenselijk verbeterpunt, 3 = voldoende, 4 = voorbeeld voor anderen
- *n*=65

Tabel 2.3.15 Uitkomsten principale componentenanalyse op aspecten t.a.v. leiderschapskwaliteiten

	M	SD	Component	
			1	2
Leiding werkt aan de voortdurende verbetering van professionaliteit	3,15	0,57		0,90
Leiding vertoont leiderschap en kwaliteitsbewustzijn	3,29	0,55		0,88
Er wordt gehandeld vanuit een duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling	3,23	0,55		0,84
Leiding heeft duidelijke doelen op het gebied van vroegschoolse educatie gesteld	2,71	0,77	0,91	
Leiding evalueert de doelstellingen m.b.t vroegschoolse educatie	2,68	0,81	0,93	
Leiding neemt op basis van evaluaties van doelen planmatig en doelgericht maatregelen ter verbetering	2,85	0,73	0,87	

De PCA op de kwaliteitsaspecten bevestigt de indeling naar twee componenten, namelijk:

- Leiderschapskwaliteiten: algemeen, Lambda-2: 0,88
- Leiderschapskwaliteiten: doelgerichtheid, Lambda-2: 0,93

De betrouwbaarheid van de resulterende schaal is hoog.

Dezelfde analyses zijn uitgevoerd voor de vragenlijstitems en aspecten met betrekking tot vve-verbetercultuur binnen de vroegschool. Tabel 2.3.16 en 2.3.17 geven de uitkomsten van de PCA's weer.

Schaalanalyse vve-verbetercultuur op basis van vragenlijst leiding vroegschool

- 4 items
- Scores: : 1 = zeer mee oneens, 2 = mee oneens, 3 = mee eens, 4 = zeer mee eens
- Score 5: weet niet/nvt niet meegenomen in factor analyse

Tabel 2.3.16 Uitkomsten principale componentenanalyse op vragenlijstitems vve-verbetercultuur

	M	SD	Component
			1
Er is een grote bereidheid om gezamenlijk de vroegschoolse educatie te verbeteren	3,53	0,57	0,85
Het beleid op het gebied van vroegschoolse educatie wordt breed gedragen	3,33	0,61	0,83
Binnen het team wordt aan intervisie gedaan	2,96	0,72	0,58
Er wordt gewerkt vanuit een transparante en integere cultuur	3,58	0,50	0,39

Betrouwbaarheid schaal, Lambda-2: 0,63

De PCA analyse geeft als oplossing één component. Alle items t.a.v de vve-verbetercultuur zijn dus op één schaal te plaatsen. De componentlading op het laatste item is echter laag. Dit item lijkt dus op basis van de vragenlijstcores,

minder goed bij de andere items te passen. Ook de betrouwbaarheid van de totale schaal is laag.

Schaalanalyse vve-verbetercultuur op basis van door inspecteurs gescoorde aspecten

Tabel 2.3.17 Uitkomsten principale componentenanalyse op aspecten t.a.v. vve-verbetercultuur

	M	SD	Component 1
Er is een grote bereidheid om gezamenlijk de vroegschoolse educatie te verbeteren	3,33	0,56	0,83
Het beleid op het gebied van vroegschoolse educatie wordt breed gedragen	3,17	0,62	0,87
Binnen het team wordt aan intervisie gedaan	2,82	0,72	0,69
Er wordt gewerkt vanuit een transparante en integere cultuur	3,27	0,48	0,89

Betrouwbaarheid schaal, Lambda-2: 0,82

Bevestigd wordt dat deze aspecten op één schaal kunnen worden geplaatst. Betrouwbaarheid en componentladingen zijn hoger dan bij de schaal die op basis van vragenlijstitems is geconstrueerd en kunnen als 'goed' worden gekwalificeerd.

Schaalscores zijn vervolgens berekend door elke item/aspectscore te vermenigvuldigen met de bijbehorende componentlading. Om schaalscores makkelijker interpreteerbaar en onderling vergelijkbaar te maken, zijn deze vervolgens omgezet naar proportiescores. Dit is gedaan door de gewogen somscore (\sum (aspect/itemscores x componentlading)) te delen door de maximaal haalbare score (\sum (4 x componentlading)).

Vervolgens is de samenhang berekend tussen de schaalscores op basis van de vragenlijstitems en de schaalscores op basis van de door inspecteurs gescoorde aspecten. De samenhang tussen de beide schalen 'leiderschapskwaliteiten: doelgerichtheid' ($r = 0,39$) en beide schalen 'vve-verbetercultuur' ($r = 0,30$) is significant, maar niet erg hoog. De correlatie tussen de schalen 'Leiderschapskwaliteiten: algemeen' is niet significant ($r = 0,14$).

Omdat de betrouwbaarheid van de schalen op basis van door inspecteurs gescoorde aspecten hoger is bevonden en er ook sprake is van minder missings, worden deze als uitgangspunt genomen in het onderzoek. Tabel 2.3.18 geeft de beschrijvende statistieken van de resulterende schalen.

Tabel 2.3.18 Beschrijvende statistieken resulterende schaal (score in proportie tov totaal)

	<i>n</i>	Min	Max	Gemiddelde	Std. Deviatie
Vve-verbetercultuur	66	0,55	1,00	0,79	0,12
Leiderschapskwaliteiten: algemeen	65	0,50	1,00	0,81	0,13
Leiderschapskwaliteiten: doelgerichtheid	66	0,25	1,00	0,68	0,25

3 Analyses beantwoording onderzoeksvragen

De twee vragen die we in dit onderzoek beantwoorden zijn:

1. Wat is de kwaliteit van de voor- en de vroegschoolse educatie in 2019 in Nederland?
2. Hoe groot zijn de kwaliteitsverschillen tussen locaties en kunnen we deze verklaren aan de hand van specifieke kenmerken van vve?

In hoofdstuk 2 van dit Technisch rapport gingen we in op de manier waarop we kwaliteit hebben gemeten, namelijk aan de hand van een set kwaliteitsaspecten en het Onderzoekskader van de Inspectie van het Onderwijs.

We beantwoorden de hoofdvraag door de kwaliteit te beschrijven aan de hand van deze gescoorde aspecten en standaarden.

Om de deelvraag te kunnen beantwoorden, waarin we vve kwaliteit relateren aan organisatie- en achtergrondkenmerken, hebben we één maat nodig die uitdrukking geeft aan de totale kwaliteit van de voor-/vroegschoolse educatie. Paragraaf 3.1 schetst hoe deze kwaliteitsmaat is geconstrueerd. In paragraaf 3.2 wordt uiteengezet hoe er uit de volledige set aan organisatie- en achtergrondkenmerken, predictoren zijn geselecteerd voor het regressiemodel in paragraaf 3.3. Paragraaf 3.3 beschrijft de werkwijze en de resultaten bij de tweede vraag uit dit onderzoek.

3.1.1 *Constructie Kwaliteitsmaat*

Om tot één maat voor kwaliteit te komen, gebruiken we de scores op de kwaliteitsaspecten. Deze kwaliteitsaspecten hebben we op basis van de literatuur geselecteerd en ontworpen naar de indicatoren uit het oude toezichtkader met bijbehorende onderliggende criteria. Inhoudelijk gezien, vormen deze aspecten samen de vve kwaliteit. Of deze kwaliteitsaspecten samen inderdaad op één schaal te plaatsen zijn, onderzoeken we met een principale componentenanalyse. Tabel 3.1.1 beschrijft de uitkomsten van deze analyse voor de voorscholen en tabel 3.1.2 beschrijft de resultaten voor de vroegscholen.

Schaalanalyse kwaliteitsaspecten voorscholen

- 28 items
- Scores: 1 = noodzakelijk verbeterpunt, 2 = wenselijk verbeterpunt, 3 = voldoende, 4 = voorbeeld voor anderen
- $n = 200$ (aantal cases met volledige data)
- zonder KA1 en KA2 indicatoren; deze worden als predictoren in de regressie-analyse gebruikt.

Tabel 3.1.1. Uitkomst principale componentenanalyse kwaliteitsaspecten
voorscholen

	M	SD	Component- lading
Aanbod			0,64
Het activiteitenaanbod gericht op de vier ontwikkelingsgebieden is voldoende dekkend	3,04	0,56	0,63
Het aanbod klimt op in moeilijkheidsgraad en er wordt gedifferentieerd	2,87	0,68	0,66
De inrichting van de ruimte is aantrekkelijk, uitdagend en spel- en taal-uitlokkend	2,95	0,66	0,64
Pedagogisch handelen			0,67
Het pedagogisch handelen van de leidsters/leerkrachten is respectvol	3,34	0,49	0,62
De leidsters/leerkrachten structureren en hanteren duidelijke pedagogische gedragsgrenzen	3,23	0,46	0,64
De leidsters/leerkrachten stimuleren de sociale vaardigheden en de persoonlijke competenties van de kinderen	3,15	0,52	0,71
De leidsters/leerkrachten bevorderen de zelfstandigheid en tonen respect voor de autonomie van het kind	3,19	0,52	0,70
Educatief/didactisch handelen			0,69
De leidsters/leerkrachten stemmen de activiteiten af op verschillen in de ontwikkeling van de individuele kinderen	2,82	0,77	0,76
De pm'er geeft feedback op het proces	2,61	0,66	0,66
Er worden structureel (de hele 'dag') effectieve en gerichte activiteiten voor de taalontwikkeling uitgevoerd	2,92	0,72	0,66
De leidsters/leerkrachten bevorderen de interactie met en tussen kinderen	2,84	0,68	0,67
De leidsters/leerkrachten stimuleren actieve betrokkenheid van de kinderen en verrijken het spelen en werken	3,05	0,62	0,71
De leidsters/leerkrachten bevorderen de ontwikkeling van aanpakgedrag (strategieën) bij de kinderen	2,72	0,65	0,66
Het gedrag van de leidsters/leerkrachten met de kinderen is responsief	3,21	0,55	0,70
Ouders			0,59
Gericht vve ouderbeleid	2,84	0,66	0,57
Ouders zijn vooraf adequaat geïnformeerd door de voor- cq. vroegschool	3,03	0,42	0,54
Intake	3,10	0,40	0,57
Participatie in vve-activiteiten in de voor- of vroegschool	2,85	0,64	0,67
Stimuleren om thuis ontwikkelingsstimulerende activiteiten te doen	2,88	0,59	0,62
Informereren over de ontwikkeling van hun kind	3,08	0,52	0,70
Rekening houden met de thuistaal	2,91	0,52	0,48
Doorgaande lijn			0,59
De voor- en vroegschool zorgen voor een warme overdracht	3,15	0,57	0,61
Het aanbod van de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd	2,59	0,80	0,60
Het pedagogisch klimaat en het educatief handelen van de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd	2,44	0,71	0,61
De manier om met ouders om te gaan op de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd.	2,42	0,70	0,58
De interne begeleiding en zorg zijn op de voor- en vroegschool op elkaar afgestemd	2,59	0,80	0,61

Er is vve-coördinatie tussen de voor- en vroegschool	2,79	0,76	0,56
Er is concreet beleid om zoveel mogelijk kinderen te laten doorstromen naar een vroegschool (alleen bij de voorschool)	2,89	0,64	0,56

Psychometrische eigenschappen resulterende schaal:

- Betrouwbaarheid: Lamba-2 = 0,946
- PCA:
 - aantal componenten met eigenwaarde > 1: 5
 - verklaarde variantie eerste component (ongeroteerde oplossing) = 40,2%

Uit de analyse blijkt dat het mogelijk is om de aspecten op één schaal te plaatsen. De betrouwbaarheid van de totale schaal kan als 'goed' worden gekwalificeerd. Ook de componentladingen indiceren dat alle afzonderlijke items behoorlijk samenhangen met de totale schaal. Gemiddeld genomen hangen de aspecten onder het 'educatief handelen' het sterkst samen met de totale kwaliteit, gevolgd door het 'pedagogisch handelen'. Aspecten onder 'ouders' en 'doorgaande lijn' vertonen een iets minder sterke samenhang. Dit sluit aan bij de onderzoeksliteratuur over vve, waarin de educatieve kwaliteit (of breder: de proceskwaliteit) wordt gezien als de kern van de kwaliteit van voorschoolse educatie.

Schaalanalyse kwaliteitsaspecten vroegscholen

- 27 items
- Scores: 1 = noodzakelijk verbeterpunt, 2 = wenselijk verbeterpunt, 3 = voldoende, 4 = voorbeeld voor anderen
- $n = 62$ (aantal cases met volledige data)

Tabel 3.1.2 Uitkomst principale componentenanalyse kwaliteitsaspecten vroegscholen

	M	SD	Component-lading
Aanbod			0,59
Het activiteitenaanbod gericht op de vier ontwikkelingsgebieden is voldoende dekkend	3,23	0,46	0,59
Het aanbod klimt op in moeilijkheidsgraad en er wordt gedifferentieerd	3,15	0,51	0,63
De inrichting van de ruimte is aantrekkelijk, uitdagend en spel- en taal-uitlokkend	3,19	0,65	0,54
Pedagogisch handelen			0,54
Het pedagogisch handelen van de leidsters/leerkrachten is respectvol	3,37	0,49	0,44
De leidsters/leerkrachten structureren en hanteren duidelijke pedagogische gedragsgrenzen	3,24	0,53	0,42
De leidsters/leerkrachten stimuleren de sociale vaardigheden en de persoonlijke competenties van de kinderen	3,21	0,45	0,58
De leidsters/leerkrachten bevorderen de zelfstandigheid en tonen respect voor de autonomie van het kind	3,27	0,52	0,75
Educatief/didactisch handelen			0,60
De leidsters/leerkrachten stemmen de activiteiten af op verschillen in de ontwikkeling van de individuele kinderen	3,08	0,64	0,72
De pm'er geeft feedback op het proces	2,71	0,64	0,61
Er worden structureel (de hele 'dag') effectieve en gerichte activiteiten voor de taalontwikkeling uitgevoerd	3,23	0,56	0,62

De leidsters/leerkrachten bevorderen de interactie met en tussen kinderen	2,95	0,64	0,51
De leidsters/leerkrachten stimuleren actieve betrokkenheid van de kinderen en verrijken het spelen en werken	3,16	0,63	0,62
De leidsters/leerkrachten bevorderen de ontwikkeling van aanpakgedrag (strategieën) bij de kinderen	2,89	0,60	0,52
Het gedrag van de leidsters/leerkrachten met de kinderen is responsief	3,29	0,52	0,58
Ouders			0,57
Gericht vve ouderbeleid	2,69	0,72	0,63
Ouders zijn vooraf adequaat geïnformeerd door de voor- cq. vroegschool	3,05	0,59	0,49
Intake	3,13	0,42	0,44
Participatie in vve-activiteiten in de voor- of vroegschool	2,94	0,70	0,67
Stimuleren om thuis ontwikkelingsstimulerende activiteiten te doen	2,90	0,74	0,68
Informereren over de ontwikkeling van hun kind	3,21	0,52	0,62
Rekening houden met de thuistaal	2,97	0,57	0,44
Doorgaande lijn			0,61
De voor- en vroegschool zorgen voor een warme overdracht	3,23	0,53	0,53
Het aanbod van de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd	2,77	0,69	0,64
Het pedagogisch klimaat en het educatief handelen van de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd	2,58	0,71	0,70
De manier om met ouders om te gaan op de voor- en vroegschool is op elkaar afgestemd.	2,65	0,75	0,73
De interne begeleiding en zorg zijn op de voor- en vroegschool op elkaar afgestemd	2,68	0,67	0,55
Er is vve-coördinatie tussen de voor- en vroegschool	2,98	0,61	0,54

Psychometrische eigenschappen schaal

- Betrouwbaarheid: $\text{Lambda-2} = 0,93$
- PCA:
 - aantal componenten met eigenwaarde > 1 : 6
 - verklaarde variantie eerste component (ongeroteerde oplossing) = 35,0%

Ook voor de vroegscholen geldt dat het mogelijk is om alle kwaliteitsaspecten op één schaal te plaatsen. De betrouwbaarheid van de totale schaal kan als 'goed' worden gekwalificeerd. Ook de componentladingen zijn voldoende hoog. Gemiddeld genomen hangen de aspecten onder 'doorgaande lijn' en het 'educatief handelen' het sterkst samen met de totale kwaliteit. Aspecten onder 'pedagogisch handelen' en 'ouders' vertonen een iets minder sterke samenhang. Het bewaken van een doorgaande lijn is dus erg belangrijk voor de kwaliteit van de vroegschoolse educatie.

3.1.2

Berekenen van de kwaliteitsmaat

We berekenen de kwaliteit voor- en vroegschoolse educatie door de scores per indicator te vermenigvuldigen met de componentlading. De som van deze gewogen scores representeert de totale vve kwaliteit van de locatie. In deze gewogen somscore is dus rekening gehouden met het feit dat sommige indicatoren sterker bijdragen aan vve kwaliteit dan andere. Om kwaliteitsscores beter interpreteerbaar en bovendien onderling vergelijkbaar te maken, zijn de gewogen somscores omgezet naar een kwaliteitsniveau door de gewogen somscore te delen door de

maximaal haalbare score ($\Sigma(\text{componentladingen} \times 3)$). Tabel 3.1.3 beschrijft de kwaliteit van de voor- en vroegscholen in dit onderzoek.

Tabel 3.1.3. Beschrijving van de kwaliteit (gebaseerd op de gescoorde kwaliteitsaspecten) op voor- en vroegscholen in proportie behaalde score.

	N	Minimum	Maximum	Gemiddelde	Std. Deviatie
Kwaliteit vroegscholen	62	0,62	0,96	0,75	0,09
Kwaliteit voorscholen	200	0,42	0,97	0,73	0,10

Kwaliteitsniveaus kunnen we nu vergelijken tussen voor- en vroegscholen. Resultaten van de onafhankelijke t-toets (zie tabel 3.1.4) geven aan dat de kwaliteit op de voor- en vroegschool slechts marginaal van elkaar verschilt: op vroegscholen is de kwaliteit van de vve iets hoger.

Tabel 3.1.4 Onafhankelijke t-toets op verschil in kwaliteit tussen voor- en vroegscholen

	t	df	Sig. (2-zijdig)
Kwaliteit voor/vroegschool: proportie tov maximum	1,817	260	0,07

3.1.3

Betrouwbaarheid en validiteit van de kwaliteitsmaat

Uit de schaalanalyse is gebleken dat de betrouwbaarheid van de twee kwaliteitsmaten als 'goed' kan worden gekwalificeerd. De betrouwbaarheid van de kwaliteitsmaat voorschoolse educatie is 0,946 en van de kwaliteitsmaat vroegschoolse educatie 0,932 (beide in Lambda-2).

Dit betekent dat de mate waarin kwaliteitsscores onder dezelfde condities herhaalbaar zijn, hoog is. Een hoge betrouwbaarheid is een voorwaarde voor validiteit: de mate waarin de kwaliteitsmaten meten wat ze beoogd worden te meten, namelijk: vve kwaliteit. Grofweg worden drie vormen van validiteit onderscheiden: inhoudsvaliditeit, begripsvaliditeit en criteriumvaliditeit (Evers et al., 2010).

Inhoudsvaliditeit heeft betrekking op de relevantie van de inhoud van de schaal. Begripsvaliditeit representeert de mate waarin de schaal score een bepaald theoretische construct meet en criteriumvaliditeit de mate waarmee een test een andere meting (het criterium) – met een veronderstelde relatie met vve-kwaliteit – voorspelt.

De inhoudsvaliditeit wordt geborgd door de manier waarop de kwaliteitsaspecten zijn geselecteerd: Op basis van literatuuronderzoek zijn vve kwaliteitsaspecten opgenomen die een bewezen effect hebben op de ontwikkeling van het jonge kind. Dit zijn allen dus inhoudelijk relevante aspecten voor het te meten construct: vve kwaliteit.

De criteriumvaliditeit is in dit onderzoek van minder groot belang, omdat de kwaliteitsscores geen voorspellende pretentie hebben (Evers et al., 2010).

Er zijn verschillende manieren om bewijs te leveren voor begripsvaliditeit, bijvoorbeeld: 1) het aantonen van de unidimensionaliteit 2) het vergelijken van de gemiddelde scores van groepen waarvan men mag verwachten dat ze verschillen

zullen vertonen en 3) het berekenen van correlaties met tests die (ongeveer) hetzelfde zouden moeten meten.

1) Unidimensionaliteit van de kwaliteitsmaat

De interne structuur werd onderzocht met behulp van een exploratieve principale componentenanalyse. Zoals al bleek uit de confirmerende analyse (zie bovenstaande schaalanalyse) zijn er meerdere componenten te onderscheiden, wanneer we uitgaan van componenten met eigenwaarde > 1. Als we de screeplots bekijken, dan zien we een duidelijke knik bij 3 componenten, zowel voor de voor- als de vroegscholen. Kijken we echter naar de hoogte van de componentladingen, dan zien we dat deze juist pleiten voor het hanteren van één component.

Als we een correlatie analyse uitvoeren op de aspectscores, dan wordt dit beeld bevestigd. Voor de voorscholen geldt dat scores op alle aspecten significant, positief met elkaar correleren. De correlatie tussen 'rekening houden met de thuistaal' en 'Er is vve-coördinatie tussen de voor- en vroegschool' is met $r = 0,13$ verreweg het laagst. Voor de vroegscholen geldt dat de aspecten onder 'ouders' duidelijk minder samenhang vertonen met de andere kwaliteitsaspecten. Tussen alle andere kwaliteitsaspecten is de correlatie significant.

2) Verschillen tussen groepen

Uit onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs in 2016 en 2017 blijkt dat de kwaliteit van vve grote verschillen vertoont, bijvoorbeeld tussen de 37 grootste vve-gemeenten en de rest van de gemeenten of tussen voor- en de vroegscholen onderling (Inspectie van het Onderwijs, 2018). Dat beeld wordt bevestigd door ander Nederlands onderzoek naar de kwaliteit van kinderopvang en vve (Slot, Jepma, Muller, Romijn & Leseman, 2017; Veen, 2015; Helmerhorst, 2014; Fukkink, Gever Deynoot-Schaub, Helmerhorst, Bollen, Riksen-Walraven, 2013).

Voorscholen, $n = 200$

	Clustering_G37_vs_Rest	n	Gemiddelde	Std. Deviatie
Kwaliteit voor/vroegschool:G37		76	0,76	0,10
proportie tov maximum	Overig	124	0,71	0,09

Vroegscholen, $n = 62$

	Clustering_G37_vs_Rest	n	Gemiddelde	Std. Deviatie
Kwaliteit voor/vroegschool:G37		28	0,79	0,09
proportie tov maximum	Overig	34	0,72	0,08

VVE kwaliteit in G37 hoger dan in overige gemeenten op zowel voorscholen ($t(198) = 3,46, p < ,01$) als vroegscholen ($t(60) = 2,97, p < .01$). Dit is in lijn met literatuur en eerdere bevindingen van de Inspectie van het Onderwijs (2018)

3) Correlatie met een andere test

Om de resulterende kwaliteitsmaten extern te valideren berekenen we samenhang tussen het kwaliteitsniveau op de voor/vroegscholen en de kwaliteit zoals deze gemeten is met behulp van het Onderzoekskader. Zoals te zien is in Tabel 3.1.5 en 3.1.6 is er een (redelijk) sterke samenhang met de waarderingen/oordelen op de te verwachten standaarden.

Tabel 3.1.5 Correlatie tussen kwaliteitsmaat voorscholen en waarderingen standaarden Onderzoekskader

	KA1	KA2	KA3	OP1	OP2	OP3	OP4	OP6	OR1
Kwaliteit Pearson Correlatie	,458**	,481**	,347**	,622**	,567**	,707**	,464**	,564**	,406**
Sig. (2-zijdig)	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,003	,000	,000
<i>n</i>	200	200	198	200	200	200	38	200	199

Tabel 3.1.6 Correlatie tussen kwaliteitsmaat vroegscholen en oordelen standaarden Onderzoekskader

	KA1	KA2	KA3	OP1	OP2	OP3	OP6
Kwaliteit Pearson Correlatie	,383	,528	,389	,471	,512	,635	,564
Sig. (2-zijdig)	,002	,000	,002	,000	,000	,000	,000
<i>n</i>	62	62	62	62	62	62	62

Samengevat, zien we dat de kwaliteitsscores unidimensioneel zijn en dus één construct representeren, de verwachte groepsverschillen laten zien en een redelijke samenhang vertonen met de kwaliteit zoals deze is gemeten met het Onderzoekskader.

We concluderen dat de kwaliteitsmaat VVE kwaliteit meet zoals dit beoogd is.

3.2 Predictor selectie

In totaal zijn er 165 voorscholen waarvan zowel kwaliteitsaspecten als vragenlijstgegevens bekend zijn. Van 56 vroegscholen hebben we zowel gescoorde kwaliteitsaspecten als ingevulde vragenlijsten ontvangen. Helaas is er ook sprake van ontbrekende gegevens binnen de vragenlijsten. Om te komen tot een selectie van predictoren voor het regressiemodel waarin we vve kenmerken en vve kwaliteit aan elkaar relateren, sluiten we allereerst predictoren uit met een hoog percentage ontbrekende gegevens. Het gaat hierbij om de volgende predictoren:

Voorscholen, *n* = 165

	Missing	
	<i>n</i>	%
Heeft u VVE gerelateerde scholing genoten in de laatste 3 jaar?	40	24
Totaal aantal teamscholingen scholingen gericht op vve/jonge kind gevolgd in de afgelopen twee jaar	9	5
Totaal aantal individuele scholingen gericht op vve/jonge kind gevolgd in afgelopen twee jaar	11	7

Vroegscholen, *n* = 56

	Missings	
	<i>n</i>	%
Heeft u VVE gerelateerde scholing genoten in de laatste 3 jaar?	37	66

Vervolgens hebben we de samenhang tussen continue predictoren onderzocht. Het 'aantal kindplaatsen' en 'aantal individuele scholingen gevolgd' is sterk gecorreleerd. Ook op basis van het aantal ontbrekende gegevens, wordt het 'aantal individuele scholingen gevolgd' uit de selectie predictoren weggelaten.

3.3 Regressiemodel

Om de vraag 'Hoe groot zijn de kwaliteitsverschillen tussen locaties en kunnen we deze verklaren aan de hand van specifieke kenmerken van vve?' te kunnen beantwoorden, schatten we lineaire regressiemodellen. Met deze modellen analyseren we de samenhang tussen geselecteerde predictoren en het kwaliteitsniveau. Omdat de kwaliteitsmaat tussen voor- en vroegscholen iets verschilt en er andere kenmerken van belang zijn (zoals de opbouw van groepen bij de voorscholen en het aantal ondersteuners op vroegscholen), worden er twee aparte modellen geschat.

Om te controleren voor de invloed van een aantal niet-beïnvloedbare kenmerken van vve locaties (i.e., de covariaten), zoals stedelijkheid van het gebied waarin de locatie zich bevindt, OAB budget van de bijbehorende gemeente en het aantal kindplaatsen, zijn deze kenmerken als eerst toegevoegd aan het regressiemodel. Dit model is vervolgens via een stepwise procedure teruggebracht naar een spaarzaam model met alleen significante covariaten. Het criterium voor 'entry' in het model was een 'F probability' van 0,10 en voor verwijdering uit het model was het criterium een 'F probability' van 0,15. Deze criteria zijn bewust wat ruimer gekozen dan de default (entry > 0,05 en removal < 0,10) om niet alleen datagedreven tot een eindmodel te komen, maar ook een kleine marge te houden voor inhoudelijke keuzes. Vervolgens is aan het spaarzame model met covariaten de set aan geselecteerde predictoren toegevoegd. Dit gebeurde via dezelfde stepwise procedure met dezelfde criteria. Dit eindmodel is vervolgens niet teruggebracht naar een spaarzaam model; covariaten die eerder een significante samenhang vertoonden met vve kwaliteit, maar dit na toevoeging van de predictoren niet meer laten zien, worden dus alsnog in onderstaande tabellen weergegeven. Tabel 3.3.1 en 3.3.2 geven de uitkomsten weer van deze analyse voor de voor- en vroegscholen.

Tabel 3.3.1 Uitkomsten van een lineaire regressie-analyse met als afhankelijke variabele het kwaliteitsniveau van voorschoolse educatie, $n = 124$

	β	t	Significantieniveau
(Constant)		5,390	,000
Zuid*	-,137	-2,324	,022
Aantal inwoners per km2	,001	,005	,996
Inwonertal 2018	,083	,840	,403
Vve-verbetercultuur gebaseerd op OW indicatoren	,490	6,520	,000
Leiderschapskwaliteiten: doelgerichtheid gebaseerd op OW indicatoren	,307	4,275	,000
Proportie HBO'ers	,170	2,935	,004
Gemiddeld aantal jaar ervaring met voorschoolse educatie van pedagogisch medewerkers die voor de VE groepen staan	,135	2,263	,026
Verticale en Horizontale groepen**	,099	1,671	,097
Modelsamenvatting	R	R ²	Adjusted R ²
	,79	,63	60

* referentieniveau: West

** referentieniveau: horizontale groepen

Tabel 3.3.2 Uitkomsten van een lineaire regressie-analyse met als afhankelijke variabele het kwaliteitsniveau van vroegschoolse educatie, $n = 50$

	β	t	Significantieniveau
(Constant)		5,685	,000
Aantal gewichtenkleuters per vroegschool	,268	2,522	,015
Clustering Overig*	,171	1,602	,116
Vve-verbetercultuur gebaseerd op OW indicatoren	,471	4,249	,000
Heeft u VVE gerelateerde scholing genoten?	-,203	-1,960	,056
Modelsamenvatting	R	R ²	Adjusted R ²
	,73	,53	49

* referentieniveau: G37

In het model worden samenhangen aangetoond tussen bepaalde organisatie- en achtergrondkenmerken en de kwaliteit van VVE, terwijl gecontroleerd wordt voor andere kenmerken die mogelijk kwaliteitsverschillen verklaren. Om te onderzoeken wat de locaties met hoge en lage kwaliteit van elkaar onderscheidt, zoomen we in op de 20% locaties met de laagste kwaliteitsniveaus (de p20 groep) en de 20% locaties met de hoogste kwaliteitsniveaus (de p80 groep). We vergelijken deze percentielgroepen op de set geselecteerde achtergrond- en organisatiekenmerken middels bivariate toetsen (t-toetsen en Chi kwadraat). Met deze toetsen kijken we dus niet naar de invloed van bepaalde kenmerken in samenhang, maar onderzoeken we of er verschillen bestaan tussen de p20 en p80 groep op dat specifieke kenmerk.

Significante verschillen in achtergrondkenmerken van p20 vs. p80 voorscholen, worden samengevat in tabel 3.3.3:

Tabel 3.3.3 Significante verschillen tussen de hoogst- (p80) en laagstpresterende (p20) voorscholen.

kenmerk	groep	n	Gemiddelde	Std. Deviatie
OAB budget 2018*	20	39	5.084.897,44	15068069,46
	80	40	13.985.350,00	21487791,25
Inwonertal 2018*	20	39	116.456,26	219566,73
	80	40	244.089,28	296838,91
Omgevingsadressendichtheid 2018**	20	39	1.601,69	1510,03
	80	40	2.737,43	1792,83
Aantal inwoners per km2**	20	39	1.217,95	1506,36
	80	40	2.605,85	2133,00
Aantal doelgroepkinderen*	20	31	6,81	4,80
	80	24	12,33	9,15
Leiderschapskwaliteiten: algemeen**	20	39	0,68	0,10
	80	40	0,90	0,11
Vve-verbetercultuur**	20	37	0,67	0,07
	80	38	0,92	0,10
Budget per doelgroepkind**	20	39	12807,61	14268,30
	80	40	27670,72	15717,93
Leiderschapskwaliteiten: doelgerichtheid**	20	39	0,53	0,13
	80	40	0,80	0,14

* significant op <0.05 niveau

** significant op <0.01 niveau

Samengevat:

beter presterende voorscholen (p80) vinden we in gemeenten met:

- Hoger OAB
- Hoger inwonertal
- Hogere omgevingsadressendichtheid
- Hoger aantal inwoners per km²

En hebben:

- Meer doelgroepkinderen
- Leiders met betere leiderschapskwaliteiten en een hoge vve-verbetercultuur in het team.

Dan slechter presterende voorscholen (p20)

Tabel 3.3.4 vat de significante verschillen samen die we vinden op categorische variabelen.

Tabel 3.3.4 Verschillen tussen p20 en p80 voorscholen op categorische variabelen

		Gemiddeld aantal jaar ervaring met voorschoolse educatie van pedagogisch medewerkers die voor de VE groepen staan				
		0-2 jaar	2-5 jaar	5-10 jaar	10 jaar of meer	
Percentielgroepen voorscholen	20	3	8	13	7	
	80	0	4	9	12	
		Mate van stedelijkheid				
		1	2	3	4	5
Percentielgroepen voorscholen	20	7	7	6	15	4
	80	15	14	5	5	1
		Gemeentegrootte				
		Overig	G86	G37		
Percentielgroepen voorscholen	20	22	8	9		
	80	7	8	25		

Samengevat vinden we beter presterende voorscholen (p80) vaker

- in stedelijk gebied
- in de G37

En hebben deze locaties medewerkers met meer ervaring met voorschoolse educatie, dan slechter presterende voorscholen (p20).

Tabel 3.3.5 en 3.3.6 beschrijven de resultaten van dezelfde analyses voor de vroegscholen.

Tabel 3.3.5 Significante verschillen tussen de hoogst- (p80) en laagstpresterende (p20) vroegscholen.

	groep	n	Gemiddelde	Std. Deviatie
OAB budget 2018*	20	12	1.153.500,00	1.963.613,20
	80	12	11.192.583,33	15.034.109,95
Inwonertal 2018**	20	12	61.127,75	57.969,33
	80	12	245.522,50	200.850,00
Omgevingsadressendichtheid 2018**	20	12	1.263,00	892,58
	80	12	2.710,42	1.493,32
Aantal inwoners per km ² *	20	12	937,58	1.055,14

	80	12	2.906,33	2.411,99
Leiderschapskwaliteiten: algemeen**	20	12	0,69	0,10
	80	12	0,95	0,10
Vve-verbetercultuur**	20	12	0,70	0,07
	80	12	0,92	0,08
Leiderschapskwaliteiten: doelgerichtheid**	20	12	0,61	0,17
	80	12	0,83	0,18
Budget per doelgroepkind*	20	12	12.884,86	7.667,79
	80	12	23.868,87	15.943,87
Percentage gewichtenkleuters vroegschool**	20	12	18,50	6,91
	80	12	32,54	11,01
Grootte schoolbestuur in aantal vroegscholen*	20	12	2,00	1,04
	80	12	5,92	5,32
Aantal gewichtenkleuters**	20	12	8,50	6,67
	80	12	18,08	7,34
Aantal leerkrachten per groep	20	9	1,83	0,57
	80	11	1,41	0,33
Aantal gewichtenkleuters (gemeente)	20	12	65,44	66,04
	80	12	368,44	369,05
Aantal doelgroepkinderen*	20	9	10,00	4,47
	80	10	27,40	14,15

* significant op <0.05 niveau

** significant op <0.01 niveau

Samengevat vinden we beter presterende vroegscholen (p80) in gemeenten met een:

- Hoger OAB
- Hoger inwonertal
- Hogere omgevingsadressendichtheid
- Hoger aantal inwoners per km²

In schoolbesturen:

- Met meer vroegscholen

En hebben:

- Meer doelgroepkinderen
- Leiders met betere leiderschapskwaliteiten en een hoge vve-verbetercultuur in het team.

Dan slechter presterende voorscholen (p80)

Tabel 3.3.6 Significante verschillen tussen p20 en p80 vroegscholen op categorische variabelen.

		Gemeentegrootte		
		Overig	G86	G37
Percentielgroepen_vroegscholen	20,00	4	6	2
	80,00	1	3	8
Total		5	9	10

De betere vroegscholen bevinden zich vaker in de G37 dan laagpresterende vroegscholen.

3.3.1 Regressiemodel op nauwe kwaliteitsdefinitie

Omdat in de literatuur (bijv. in het pre-COOL onderzoek) de kwaliteit van vve vaak nauwer gedefinieerd wordt, is een aanvullende regressieanalyse uitgevoerd met als afhankelijke variabele de proceskwaliteit vve.

De proceskwaliteit is berekend als de som van scores op de indicatoren:

- Er worden structureel (de hele 'dag') effectieve en gerichte activiteiten voor de taalontwikkeling uitgevoerd
- De leidsters/leerkrachten bevorderen de interactie met en tussen kinderen
- De leidsters/leerkrachten stimuleren actieve betrokkenheid van de kinderen en verrijken het spelen en werken
- De leidsters/leerkrachten bevorderen de ontwikkeling van aanpakgedrag (strategieën) bij de kinderen
- Het gedrag van de leidsters/leerkrachten met de kinderen is responsief
- De leidsters/leerkrachten stemmen de activiteiten af op verschillen in de ontwikkeling van de individuele kinderen
- De pm'er geeft feedback op het proces

De procedure die gebruikt is komt overeen met de procedure voor het regressiemodel op onze eigen (brede) definitie van kwaliteit. Tabel 3.3.7 en 3.3.8 geven de uitkomsten van deze analyse.

Tabel 3.3.7 Uitkomsten van een lineaire regressie-analyse met als afhankelijke variabele de proceskwaliteit van voorschoolse educatie, $n = 137$

	β	t	Significantieniveau
(Constant)		2,280	0,024
Budget per doelgroepkind	0,084	0,821	0,413
OAB budget 2018	-0,060	-0,590	0,557
Vve-verbetercultuur	0,454	5,565	0,000
Leiderschapskwaliteiten: doelgerichtheid	0,287	3,596	0,000
Hoeveel jaar ervaring heeft u als locatieleiding?	0,125	1,993	0,048
Verticale en horizontale groepen*	0,125	1,953	,053
Modelsamenvatting	R	R ²	Adjusted R ²
	0,71	0,51	0,49

* referentieniveau: horizontale groepen

Tabel 3.3.8 Uitkomsten van een lineaire regressie-analyse met als afhankelijke variabele de proceskwaliteit van vroegschoolse educatie, $n = 52$

	β	t	Significantieniveau
(Constant)		4,583	,000
Aantal gewichtenkleuters per vroegschool	0,276	2,345	,023
Clustering Overig*	0,158	1,336	,188
Vve-verbetercultuur	0,417	3,429	,001
Modelsamenvatting	R	R ²	Adjusted R ²
	0,62	0,38	0,35

* referentieniveau: G37

Literatuurlijst

- Chambers, B., Cheung, A., Slavin, R. E., Smith, D., & Laurenzano, M. (2010). Effective early childhood education programmes: A systematic review.
- Evers, A., Lucassen, W., Meijer, R., & Sijtsma, K. (2010). COTAN beoordelingssysteem voor de kwaliteit van tests (COTAN ratingsystem for the quality of tests).
- Fukkink, R. G., Gevers Deynoot-Schaub, M. J. J. M., Helmerhorst, K. O. W., Bollen, I., & Riksen-Walraven, J. M. A. (2013). Pedagogische kwaliteit van de kinderopvang voor 0-4 jarigen in Nederlandse kinderdagverblijven in 2012 *Amsterdam/Nijmegen: NCKO*.
- Helmerhorst, K. O., Riksen-Walraven, J. M., Vermeer, H. J., Fukkink, R. G., & Tavecchio, L. W. (2014). Measuring the interactive skills of caregivers in child care centers: Development and validation of the caregiver interaction profile scales. *Early Education and Development, 25*(5), 770-790.
- Inspectie van het Onderwijs (2018). *De Staat van het Onderwijs. Onderwijsverslag over 2016/2017*. Utrecht: Inspectie van het Onderwijs.
- Sammons, P., Sylva, K., Melhuish, E., Taggart, B., Elliot, K., & Siraj-Blatchford, I. (2002). The Effective Provision of Pre-School Education (EPPE) Project: Measuring the impact of pre-school on children's cognitive progress over the pre-school period.
- Sijtsma, K. (2009). Over misverstanden rond Cronbachs alfa en de wenselijkheid van alternatieven. *Psycholoog, 44*(11), 561.
- Slot, P. L., Jepma, I., Muller, P., Romijn, B. R., & Leseman, P. P. M. (2017). *Kwaliteit van de Nederlandse kinderdagopvang, peuteropvang, buitenschoolse opvang en gastouderopvang: Landelijke Kwaliteitsmonitor Kinderopvang Meting 2017*.
- Slot, P. (2018), "Structural characteristics and process quality in early childhood education and care: A literature review", *OECD Education Working Papers*, No. 176, OECD Publishing, Paris.
<http://dx.doi.org/10.1787/edaf3793-en>.
- Veen, A. M. (Ed.). (2015). *Pre-COOL cohortonderzoek: Resultaten over de voorschoolse periode*. Amsterdam: Kohnstamm Instituut.
- Veen, A., Veen, I. van der, Schaik, S. van en Leseman, P. (2017). *Kwaliteit in kleutergroepen en de relatie met ontwikkeling van kinderen. Resultaten uit het pre-COOL cohortonderzoek*. Amsterdam: Kohnstamm Instituut.

Bijlage I

Vragenlijst locatieleiding voorschool

Vragenlijst voor- en vroegschoolse educatie (VVE) meting 2019

Welkom bij de vragenlijst die onderdeel uitmaakt van de VVE meting 2019 van de Inspectie van het Onderwijs. Deze vragenlijst voor de locatieleiding is bedoeld om een aantal gegevens over de organisatie en kwaliteitszorg van de voorschoolse educatie op uw kinderdagverblijf te verkrijgen.

Wij realiseren ons dat de antwoorden op een aantal vragen niet altijd direct voorhanden zullen zijn of dat u niet altijd volledig op de hoogte bent van de gevraagde informatie. Wij vragen u daarom om de (betreffende) vragen samen met andere teamleden in te vullen.

Het invullen van de vragenlijst kost ongeveer 20 minuten.

Let op: Alleen wanneer u op 'Opslaan en verder' klikt, worden de ingevulde gegevens bewaard. U kunt de vragenlijst niet afsluiten om op een later moment verder te gaan. Vul de vragenlijst dus in één keer volledig in en vergeet niet de vragenlijst te verzenden nadat u deze heeft ingevuld.

Algemeen

1. LrKid:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2. Naam voorschool:

3. Voorschool bevindt zich in de gemeente:

4. Hoe heeft u deze vragenlijst ingevuld?

Ik heb deze vragenlijst alleen ingevuld

Ik heb deze vragenlijst ingevuld samen met:

5. (functie)

6. Totaal aantal groepen (ook babygroepen):

groepen

7. Wilt u de volgende vragen beantwoorden over uw voorschool?

	ja	nee
Maakt de voorschool deel uit van een kindcentrum? (waarin ook een of meerdere basisscholen zijn gevestigd)	☐	☐
Volgen de doelgroepkinderen alle vve-dagdelen op dezelfde locatie?	☐	☐
Zitten doelgroepkinderen de hele week in dezelfde groepssamenstelling met vaste pedagogisch medewerkers (pm'ers)?	☐	☐
Is voorzien in aanvullende taakuren voor de pm'ers (naast de tijd dat ze voor de groep staan)	☐	☐

Kwalificaties locatieleiding

8. Wat is uw opleidingsniveau?

9. Heeft u VVE gerelateerde scholing genoten?

ja

nee [\[Hoofdsectie\].\[12\].\[Hoeveel jaar ervaring heeft u als locatieleiding \(in hele jaren\)? \[!FIELD!\] jaar \]](#)

10. Zo ja, kunt u in enkele woorden het onderwerp van deze nascholing(en) aangeven?

11. Heeft u VVE gerelateerde scholing genoten in de laatste 3 jaar?

ja

nee

12. Hoeveel jaar ervaring heeft u als locatieleiding (in hele jaren)?

jaar

13. Hoeveel jaar ervaring heeft u met voorschoolse educatie (in hele jaren)?

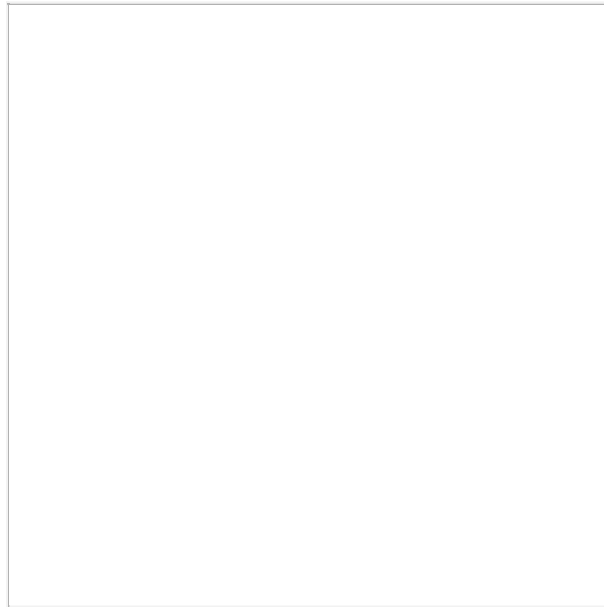
jaar

Leiderschapskwaliteit

14. **Wat is uw eigen beeld van uw leiderschapskwaliteiten?**

	Ze er mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Ze er mee eens	Weet niet/n.v.t.
De leiding werkt aan de voortdurende verbetering van professionaliteit	☐	☐	☐	☐	☐
De leiding vertoont leiderschap en kwaliteitsbewustzijn	☐	☐	☐	☐	☐
Er wordt gehandeld vanuit een duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling	☐	☐	☐	☐	☐
De leiding heeft duidelijke doelen op het gebied van voorschoolse educatie gesteld	☐	☐	☐	☐	☐
De leiding evalueert de doelstellingen met betrekking tot voorschoolse educatie	☐	☐	☐	☐	☐
De leiding neemt op basis van evaluaties van doelen planmatig en doelgericht maatregelen ter verbetering	☐	☐	☐	☐	☐

15. **Toelichting op antwoorden:**

Vve-verbetercultuur/samenwerking

16. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

	Ze mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Ze mee eens	Weet niet/n.v.t.
Er is een grote bereidheid om gezamenlijk de voorschoolse educatie te verbeteren	☐	☐	☐	☐	☐
Het beleid op het gebied van voorschoolse educatie wordt breed gedragen	☐	☐	☐	☐	☐
Binnen het team wordt aan intervisie gedaan	☐	☐	☐	☐	☐
Er wordt gewerkt vanuit een transparante en integere cultuur	☐	☐	☐	☐	☐

17. Toelichting op antwoorden:

Vul de volgende gegevens in voor groepen met voorschoolse educatie (VE groepen):

18. Totaal aantal kindplaatsen in VE groepen:

kindplaatsen

19. Totaal aantal doelgroepkinderen:

doelgroepkinderen

20. Hoe zijn de VE groepen opgebouwd?

Horizontale groepen (alleen peuters)

Verticale groepen (0-4 jaar)

Zowel horizontale als verticale groepen

Vul de volgende gegevens in voor de pedagogisch medewerkers die voor VE groepen staan

21. Welk opleidingsniveau hebben de pedagogisch medewerkers die voor de VE groepen staan? Geef per opleidingsniveau aan hoeveel medewerkers het betreffende niveau hebben (vul '0' in waar geen enkele pedagogisch medewerker het betreffende niveau heeft):

Aantal medewerkers	
MBO3	
MBO4	
HBO	
WO	

22. Gemiddeld aantal jaar ervaring van pedagogisch medewerkers die voor VE groepen staan:

- 0-2 jaar
- 2-5 jaar
- 5-10 jaar
- 10 jaar of meer

23. Gemiddeld aantal jaar ervaring **met voorschoolse educatie** van pedagogisch medewerkers die voor VE groepen staan:

- 0-2 jaar
- 2-5 jaar
- 5-10 jaar
- 10 jaar of meer

24. Gemiddeld aantal jaar ervaring **met voorschoolse educatie op deze locatie** van pedagogisch medewerkers die voor VE groepen staan:

- 0-2 jaar
- 2-5 jaar
- 5-10 jaar
- 10 jaar of meer

25. Totaal aantal teamscholingen en individuele scholingen gericht op vve/jonge kind gevolgd in de afgelopen twee jaar:

scholingen

26. Totaal aantal medewerkers dat scholingen gericht op vve/jonge kind heeft gevolgd in de afgelopen twee jaar:

medewerkers

Toelichting en invultijd

27. U bent bijna aan het einde van de vragenlijst.
Indien u nog opmerkingen heeft, kunt u deze hieronder kwijt.

28. De inspectie inventariseert hoeveel tijd de instellingen besteden aan het invullen van vragenlijsten. Die tijd omvat zowel het opzoeken van de benodigde gegevens als het invullen van de vragenlijst. Indien van toepassing telt u de tijdsinvestering van verschillende personen bij elkaar op.

Hoeveel tijd heeft het invullen van deze vragenlijst gekost?

minuten

Hartelijk dank voor het invullen van de vragenlijst. Klik op Verstuur om de vragenlijst te verzenden.

Vragenlijst schoolleider vroegschool

In opdracht van het ministerie van OCW onderzoekt de inspectie de kwaliteit van voor- en vroegschoolse educatie in Nederland. Daartoe voeren we in 2019 een steekproefonderzoek uit. We onderzoeken in periode januari – juni 2019 de kwaliteit van de educatie op 250 voorschoolse voorzieningen. Daarnaast schetsen we een beeld van de kwaliteit van vroegschoolse educatie door 75 vroegscholen te onderzoeken. Speciale aandacht gaat daarbij uit naar de aansluiting tussen de voor- en vroegschoolse educatie.

Als u nog geen bericht heeft ontvangen over deze vragenlijst, dan zult u deze nog ontvangen. Tot die tijd hoeft u niets met deze vragenlijst te doen.

Vragenlijst voor- en vroegschoolse educatie (VVE) meting 2019

Welkom bij de vragenlijst die onderdeel uitmaakt van de VVE meting 2019 van de Inspectie van het Onderwijs. Deze vragenlijst voor de schoolleider is bedoeld om een aantal gegevens over de organisatie en kwaliteitszorg van de vroegschoolse educatie op uw school te verkrijgen.

Wij realiseren ons dat de antwoorden op een aantal vragen niet altijd direct voorhanden zullen zijn of dat u niet altijd volledig op de hoogte bent van de gevraagde informatie. Wij vragen u daarom om de (betreffende) vragen samen met andere teamleden in te vullen.

Het invullen van de vragenlijst kost ongeveer 20 minuten.

Let op:

Telkens en alleen wanneer u op 'Opslaan en verder' klikt, worden de ingevulde gegevens bewaard. Wilt u terug naar een eerdere pagina, klik dan eerst op 'Opslaan en verder' en blader dan terug. U kunt op elk gewenst moment de vragenlijst afsluiten door op 'Terug naar vragenlijst details' te klikken, zonder dat de ingevulde gegevens verloren gaan. Wanneer u later verder gaat met de beantwoording, zal de vragenlijst openen waar u was gebleven (mits u op dezelfde computer werkt).

Vergeet niet de vragenlijst te verzenden nadat u deze volledig heeft ingevuld (rechtsboven in het scherm).

Algemeen

1. Hoe heeft u deze vragenlijst ingevuld?

Ik heb deze vragenlijst alleen ingevuld

Ik heb deze vragenlijst ingevuld samen met:

2. (functie)

3. Totaal aantal kleutergroepen:

groepen

4. Wilt u de volgende vragen beantwoorden over uw vroegschool?

	ja	nee
Maakt de vroegschool deel uit van een kindcentrum? (waarin ook voorschoolse voorzieningen zijn gevestigd)	☐	☐
Zitten doelgroepkinderen de hele week in dezelfde groep met vaste leerkrachten?	☐	☐

Kwalificaties schoolleider

5. Wat is uw opleidingsniveau?

6. Heeft u VVE gerelateerde scholing genoten?

ja

nee → [\[Hoofdsectie\].\[9\].\[Hoeveel jaar ervaring heeft u als schoolleider \(in hele jaren\)? \[!FIELD!\] jaar \]](#)

7. Zo ja, kunt u in enkele woorden het onderwerp van deze nascholing(en) aangeven?

8. Heeft u VVE gerelateerde scholing genoten in de laatste 3 jaar?

ja

nee

9. Hoeveel jaar ervaring heeft u als schoolleider (in hele jaren)?

jaar

10. Hoeveel jaar ervaring heeft u met vroegschoolse educatie (in hele jaren)?

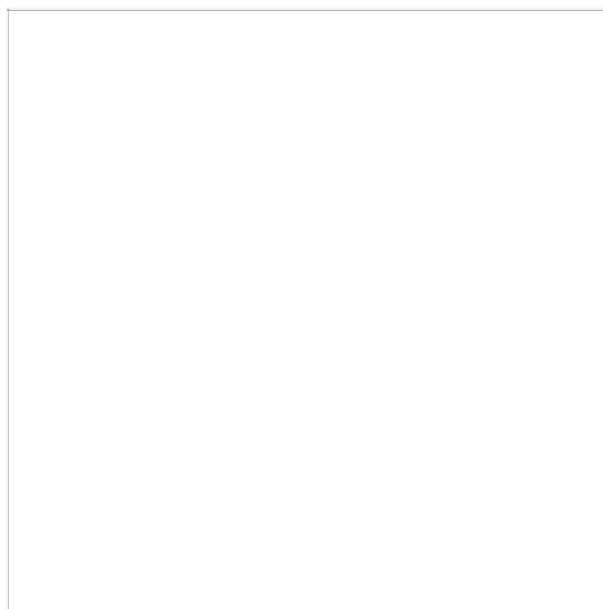
jaar

Leiderschapskwaliteit

11. Wat is uw eigen beeld van uw leiderschapskwaliteiten?

	Zeer mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Zeer mee eens	Weet niet/n.v.t.
De leiding werkt aan de voortdurende verbetering van professionaliteit	☐	☐	☐	☐	☐
De leiding vertoont leiderschap en kwaliteitsbewustzijn	☐	☐	☐	☐	☐
Er wordt gehandeld vanuit een duidelijke verantwoordelijkheidsverdeling	☐	☐	☐	☐	☐
De leiding heeft duidelijke doelen op het gebied van vroegschoolse educatie gesteld	☐	☐	☐	☐	☐
De leiding evalueert de doelstellingen met betrekking tot vroegschoolse educatie	☐	☐	☐	☐	☐
De leiding neemt op basis van evaluaties van doelen planmatig en doelgericht maatregelen ter verbetering	☐	☐	☐	☐	☐

12. Toelichting op antwoorden:

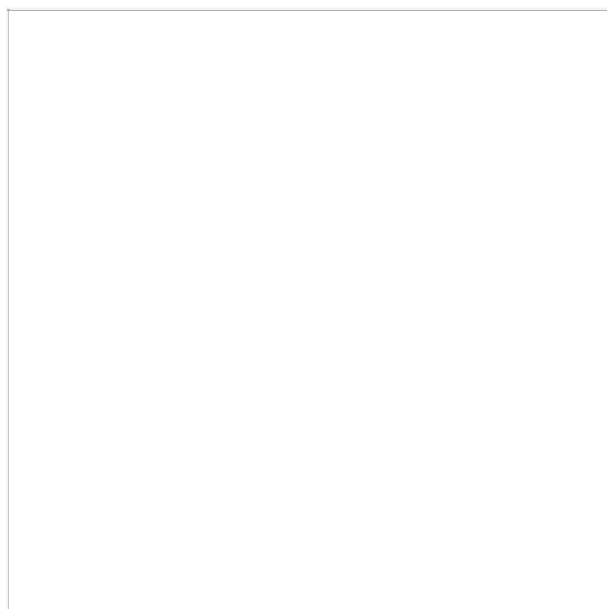

Vve-verbetercultuur/samenwerking

13. In hoeverre bent u het eens met de volgende stellingen?

	Ze mee oneens	Mee oneens	Mee eens	Ze mee eens	Weet niet/n.v.t.
Er is een grote bereidheid om gezamenlijk de vroegschoolse educatie te verbeteren	☐	☐	☐	☐	☐
Het beleid op het gebied van vroegschoolse educatie wordt breed gedragen	☐	☐	☐	☐	☐
Binnen het team wordt aan intervisie gedaan	☐	☐	☐	☐	☐
Er wordt gewerkt vanuit een transparante en integere cultuur	☐	☐	☐	☐	☐

14. Toelichting op antwoorden:

Vul de volgende gegevens in voor de kleutergroepen:

15. Totaal aantal kleuters in kleutergroepen:

kleuters

16. Totaal aantal doelgroepkinderen:

doelgroepkinderen

17. Totaal aantal kleuters met een verlengde kleuterperiode:

kleuters

18. Totaal aantal leerkrachten op de kleutergroepen:

leerkrachten

19. Totaal aantal ondersteuners (onderwijsassistenten, vrijwilligers) op de kleutergroepen:

--

ondersteuners

Vul de volgende gegevens in voor de leerkrachten die voor de kleutergroepen staan

20. Welk opleidingsniveau hebben de leerkrachten die voor de kleutergroepen staan? Geef per opleidingsniveau aan hoeveel leerkrachten het betreffende niveau hebben (vul '0' in waar geen enkele leerkracht het betreffende niveau heeft):

	Aantal leerkrachten
HBO	
WO	

21. Gemiddeld aantal jaar ervaring van leerkrachten die voor kleutergroepen staan:

- 0-2 jaar
- 2-5 jaar
- 5-10 jaar
- 10 jaar of meer

22. Gemiddeld aantal jaar ervaring **met vroegschoolse educatie** van leerkrachten die voor kleutergroepen staan:

- 0-2 jaar
- 2-5 jaar
- 5-10 jaar
- 10 jaar of meer

23. Gemiddeld aantal jaar ervaring **met vroegschoolse educatie op deze locatie** van leerkrachten die voor kleutergroepen staan:

- 0-2 jaar
- 2-5 jaar

- 5-10 jaar
- 10 jaar of meer

24. Totaal aantal teamscholingen en individuele scholingen gericht op vve/jonge kind gevolgd in de afgelopen twee jaar:

scholingen

25. Totaal aantal kleuterleerkrachten dat scholingen gericht op vve/jonge kind heeft gevolgd in de afgelopen twee jaar:

leerkrachten

Toelichting en invultijd

26. U bent bijna aan het einde van de vragenlijst.

Indien u nog opmerkingen heeft, kunt u deze hieronder kwijt.

27. De inspectie inventariseert hoeveel tijd de instellingen besteden aan het invullen van vragenlijsten. Die tijd omvat zowel het opzoeken van de benodigde gegevens als het invullen van de vragenlijst. Indien van

toepassing telt u de tijdsinvestering van verschillende personen bij elkaar op.

Hoeveel tijd heeft het invullen van deze vragenlijst gekost?

minuten

Hartelijk dank voor het invullen van de vragenlijst. Klik op Einde vragenlijst om de vragenlijst definitief te maken.

Colofon

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730 | 3500 GS
Utrecht www.onderwijsinspectie.nl

2020-03 | gratis

Een exemplaar van deze publicatie is te downloaden vanaf de website van de Inspectie van het Onderwijs: www.onderwijsinspectie.nl.

© Inspectie van het Onderwijs | februari 2020